

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ - ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΛΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ

ΚΑΤΣΙΔΗΜΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο.....	6
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	6
1.1 Η ιστορική εξέλιξη της γέννησης του Ευρώ.....	6
1.2 Γιατί χρειαζόμαστε παγκόσμια διακυβέρνηση.	11
1.3 Συνεργασία κεντρικών τραπεζών.....	11
1.4 Ελαττώματα παγκοσμίας διακυβέρνησης - Ρυθμιστική κερδοσκοπία. (Regulatory arbitrage = κερδοσκοπία από τη ρύθμιση)	12
1.5 Παγκόσμιες ανισότητες.....	12
1.6 Φορείς παγκοσμίας διακυβέρνησης	13
1.7 Διεθνή οικονομικά καθεστώτα.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο.....	23
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	23
2.1 Οικονομικό και πολιτικό σύστημα ως διαμορφωτές της παγκόσμιας οικονομίας.....	23
2.2 Παγκόσμια διακυβέρνηση και οικονομικό σύστημα	25
2.3 Το διεθνές νομισματικό ταμείο (ΔΝΤ) και BRICs	29
2.4 Στόχοι του ΔΝΤ.....	31
2.5 Η Ομάδα των G7	32
2.6 Οι στρατηγικοί στόχοι του G7 για κλίμα, εμπόριο και φτώχεια.	53
2.7 Μ.Κ.Ο.....	54
2.8 Βασικός στόχος ΜΚΟ.....	57
2.9 Διεθνή δίκτυα	57
2.10 Παγκόσμια Τράπεζα.....	58
2.11 G20	60
2.12 Οι οργανισμοί του Bretton Woods.....	60
2.13 Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.....	60
2.14 Πολυμερείς Τράπεζες Ανάπτυξης.....	61

2.15	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.....	61
	Στόχοι και δράση	62
2.16	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας	63
	Ίδρυση.....	63
	Μέλη της ΔΟΕ	64
	Όργανα της ΔΟΕ.....	65
	Γενική Διάσκεψη	65
	Διοικητικό Συμβούλιο	65
	Διεθνές Γραφείο Εργασίας	66
2.17	Διεθνής Πολιτική Οικονομία και ο ρόλος της στην Παγκόσμια Διακυβέρνηση.....	67
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο.....	73
	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ.....	73
3.1	Ιστορική αναδρομή.....	73
3.2	Οικονομική διακυβέρνηση.....	77
3.3	Νομική βάση	78
3.4	Διατάξεις της Συνθήκης	78
3.5	Τομείς που υπόκεινται στην οικονομική διακυβέρνηση.....	79
3.6	Επιτεύγματα.....	80
	3.6.1 Οικονομικός συντονισμός έως το 2011	80
	3.6.2 Οικονομική διακυβέρνηση από το 2011	81
	3.6.3 Ενισχυμένη οικονομική και δημοσιονομική εποπτεία και συντονισμός αυτής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.....	81
3.7	Φορείς.....	84
3.8	Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.....	85
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο.....	87
	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ... 87	
4.1	Το μεταπολεμικό διεθνές εμπορικό σύστημα.	87
4.2	Από τη γενική συμφωνία δασμών και εμπορίου στον παγκόσμιο οργανισμό εμπορίου.....	91

4.3 Διεθνής οικονομική κρίση και διεθνές εμπόριο.....	95
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	98
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	99

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καθώς πλησιάζει το τέλος του δεύτερου «μνημονίου» και της τρέχουσας δανειακής σύμβασης, στη δημόσια συζήτηση ετέθη το ερώτημα *τι θα γίνει μετά*. Οι εξελίξεις στην ΕΕ και την Ευρωζώνη ορίζουν σε μεγάλο βαθμό το νέο θεσμικό πλαίσιο, σαφώς **πιο περιοριστικό** από αυτό που υπήρχε πριν το 2010, εντός του οποίου θα κινούνται πλέον οι εθνικές κυβερνήσεις. Αυτό το πλαίσιο οφείλει να λάβει υπόψη της και η ελληνική πολιτική.

Έτσι στο μέλλον κάθε ελληνική κυβέρνηση, *ανεξάρτητα αν υπογραφεί νέο μνημόνιο*, θα πρέπει να κινείται εντός των νέων κανόνων οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής. Επίσης πρέπει να υπογράψει μαζί με άλλα κράτη μέλη πάσης φύσης «συμβατικές διευθετήσεις» οι οποίες θα θέτουν τους όρους υπό τους οποίους θα χορηγείται βοήθεια μέσω των διαφόρων μηχανισμών. Από το 2014 βρισκόμαστε σε μια διαφορετική ΕΕ και Ευρωζώνη, δηλαδή σε μια νέα κατάσταση εποπτείας για τη δημοσιονομική πολιτική και για τη γενικότερη οικονομική της πολιτική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

1.1 Η ιστορική εξέλιξη της γέννησης του Ευρώ.

Τα κυριότερα γεγονότα της περιόδου από το 1948 έως το 2002 παρουσιάζονται παρακάτω : .¹

- 16 Απριλίου 1948 , δημιουργείται οργανισμός για την ευρωπαϊκή οικονομική συνεργασία
- 9 Μαΐου του 1950 , γίνεται πρόταση του Robert Schuman για την ΕΚΑΧ, η οποία δημιουργείται την 1 Ιανουαρίου του 1952
- 27 Μαΐου 1952 δημιουργείται η ευρωπαϊκή αμυντική κοινότητα
- 9 Μαρτίου 1953 , δημοσιεύεται το σχέδιο για την ευρωπαϊκή πολιτική κοινότητα
- 25 Μαρτίου 1957 δημιουργείται με τη συνθήκη της Ρώμης η ευρωπαϊκή οικονομική κοινότητα και η ευρωπαϊκή κοινότητα ατομικής ενέργειας
- 21 Ιουλίου 1959 , έχουμε τη δημιουργία της ευρωπαϊκής συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου
- 1 Ιανουαρίου 1962 αρχίζει η κοινή αγροτική πολιτική .
- Αργότερα την 1 Ιουλίου 1968 , ολοκληρώνεται η τελωνειακή ένωση .

---

¹ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

- Περίπου ένα χρόνο αργότερα , και συγκεκριμένα 1-2 Δεκεμβρίου το 1969, γίνεται συμφωνία για τη δημιουργία της κοινής αγοράς και της επιτάχυνσης της ολοκλήρωσης.
- 22 Ιουλίου του 1972 έχουμε συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου .
- Με την 1^η διεύρυνση, την 1 Ιανουαρίου του 1973, αυξάνονται οι χώρες από έξι σε εννέα μετά την προσθήκη της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου.
- 6 – 7 Ιουλίου του 1978, δημιουργείται το ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα του ECU
- Μετά τη 2^η διεύρυνση , την 1 Ιανουαρίου 1981 , η Ελλάδα γίνεται το 10ο μέλος της ευρωπαϊκής κοινότητας .
- 14 Ιουνίου 1985 παρουσιάζεται η Λευκή Βίβλος για τη δημιουργία της κοινής αγοράς.
- Αργότερα η Ισπανία και η Πορτογαλία γίνονται μέλη της ΕΚ, με την 3^η διεύρυνση που πραγματοποιήθηκε την 1 Ιανουαρίου του 1986.
- 28 Φεβρουαρίου 1986, υπογράφεται η ενιαία ευρωπαϊκή πράξη.
- 1 Ιουλίου 1990 αρχίζει η Ο.Ν.Ε.
- Στις 10 Οκτωβρίου 1990, πραγματοποιείται η ένωση της Γερμανίας .
- Το 1992, στις 7 Φεβρουαρίου , υπογράφεται η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση .
- 1 Ιανουαρίου του 1994 αρχίζει το δεύτερο στάδιο της Ο.Ν.Ε.
- 1 Ιανουαρίου 1995 , με την πραγματοποίηση της 4^{ης} διεύρυνσης , η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία, γίνονται μέλη της ΕΕ.
- 2 Οκτωβρίου 1997, υπογράφεται η συνθήκη του Άμστερνταμ .
- 1-2 Μαΐου 1998, έντεκα χώρες γίνονται μέλη της ευρωζώνης .

- Την 1 Ιουνίου του 1998, δημιουργείται η ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα.
- Την 1 Ιανουαρίου 1999 Το ευρώ γίνεται το εθνικό νόμισμα το οποίο θα έχει ηλεκτρονική μορφή έως το 2002 .
- 7 – 9 Δεκεμβρίου του 2000 , υπογράφεται η συνθήκη της Νίκαιας .
- 1 Ιανουαρίου 2002 εισάγονται τα χαρτονομίσματα του ευρώ.²

Το 1978 οι πρώτες συζητήσεις για τη δημιουργία του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος το οποίο θα ήταν υπεύθυνο για τις απαιτούμενες οικονομικές και συναλλαγματικές παροχές των ευρωπαϊκών κρατών. Η δημιουργία του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος εντοπίζεται το 1978 , μετά από πρόταση του προέδρου της Γαλλίας , Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εσταίν και του γερμανού καγκελαρίου Χέλμουτ Σμίτ. Στο νέο αυτό σύστημα συμμετείχαν οκτώ νέα κράτη-μέλη , και συγκεκριμένα το Βέλγιο, η Ιταλία, η Γερμανία, η Δανία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία.

Την ίδια χρονική περίοδο δημιουργήθηκε η ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα η οποία μεσολαβούσε για τον καθορισμό των διμερών συναλλαγματικών ισοτιμιών και αποτελούνταν από τα σταθμισμένα νομίσματα των κρατών που συμμετείχαν. Ήταν σταθμισμένο καθώς κάθε εθνικό νόμισμα είχε μία σχετική βαρύτητα που σχετιζόταν αφενός με τη σπουδαιότητα και το μέγεθος του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος κάθε χώρας, σε σχέση με το συνολικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν , και αφετέρου με το ποσοστό συμμετοχής στο ενδοκοινοτικό εμπόριο . Σε κάθε περίπτωση οι κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών υποχρεούνταν να παρεμβαίνουν στις αγορές συναλλάγματος εάν οι συναλλαγματικές

---

² Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

ισοτιμίες βρίσκονταν κοντά σε σημείο να ξεπεράσουν τα προκαθορισμένα όρια διακύμανσης.³

Το ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα κάλυψε τρεις διαφορετικά χρονικές περιόδους από το 1979 ως και το 1998. Την πρώτη περίοδο το σύστημα είχε πολλά χαρακτηριστικά στοιχεία με το παλαιότερο σύστημα του Bretton Woods. Η δεύτερη περίοδος από το Φεβρουάριο του 1987 ως τον Αύγουστο του 1992, παρόλο που υπογράφηκε η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν ακολούθησε μία περίοδο σταθερότητας αφού η Δανία απέρριψε τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση τον Ιούνιο του 1992 και υπήρχαν μια σειρά από σοβαρά οικονομικά προβλήματα.

Το αποτέλεσμα των αρνητικών συνθηκών ήταν η κρίση του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος από το Σεπτέμβριο του 1992 και μετά . Μετά τον Αύγουστο του 1993, όπου οι ευρωπαίοι ηγέτες αποφάσισαν την αύξηση του εύρους ζώνης διακύμανσης των νομισμάτων το ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα δεν αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα με την δημιουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ONE).

Η ευρωπαϊκή νομισματική ένωση , καθώς και η πραγματοποίηση της ευρωπαϊκής ένωσης δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί άμεσα . Σύμφωνα με την έκθεση Delors το 1989, τονίζεται πως ο δρόμος προς την νομισματική ένωση θα πρέπει να πληρεί ορισμένες προϋποθέσεις όπως είναι : η πλήρης μετατρεψιμότητα νομισμάτων, η σταθεροποίηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών σε συγκεκριμένες τιμές, καθώς και η απελευθέρωση της κίνησης των κεφαλαίων ενώ υποδεικνύεται και η διαδικασία τριών σταδίων ως και την πραγματοποίηση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Το πρώτο από τα τρία στάδια αναφερόταν στη

---

³ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

δημιουργία εσωτερικής αγοράς, την ένταξη όλων των κρατών μελών στο ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα και τη βελτίωση των συνθηκών οικονομικής συνεργασίας ανάμεσα στα κράτη-μέλη . Το δεύτερο στάδιο έπρεπε να συμβάλει στην θεσμική ενδυνάμωση της ΟΝΕ, ενώ το τρίτο περιλάμβανε την κοινή νομισματική πολιτική και το ενιαίο νόμισμα.⁴

Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω ήταν η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση ή αλλιώς συνθήκη του Μάαστριχτ η οποία υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και άλλαξε ριζικά την πρόοδο και τις συνθήκες προς μία ενιαία Ευρώπη. Καθιερώνονταν ταυτόχρονα βάση αυτής της συνθήκης, τέσσερα πολύ σημαντικά κριτήρια σύγκλισης για την ένταξη κρατών-μελών στην ευρωζώνη : το κριτήριο σύγκλισης του πληθωρισμού , το κριτήριο σύγκλισης του επιτοκίου , το κριτήριο της συναλλαγματικής σταθερότητας και τέλος το κριτήριο της δημοσιονομικής σταθερότητας.

Στην ευρωζώνη αρχικά αποφασίστηκε στο ευρωπαϊκό συμβούλιο των Βρυξελλών το 1998 η συμμετοχή 11 κρατών-μελών που πληρούσαν τα κριτήρια του Μάαστριχτ και πιο συγκεκριμένα αυτά ήταν η Αυστρία , το Βέλγιο , η Γαλλία , η Γερμανία ,η Ιρλανδία, η Ισπανία , η Ιταλία , το Λουξεμβούργο , η Ολλανδία, η Πορτογαλία και η Φιλανδία . Εκτός παρέμεινε η Ελλάδα δεδομένου του ότι δεν πληρούσε τα κριτήρια . Η Δανία και η μεγάλη Βρετανία έπειτα από απόφαση τους δεν εντάχθηκαν. Τέλος, η Σουηδία δεν εντάχθηκε καθώς δεν πληρούσε το κριτήριο της ανεξαρτησίας της κεντρικής τράπεζας. Στην πορεία αποδείχτηκε ότι δεν ήταν ικανές προϋποθέσεις (αφενός τα κριτήρια σύγκλισης και αφετέρου το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης) για να οδηγήσουν την

---

⁴ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

ευρωζώνη σε μακροχρόνια σταθερότητα. Σε αυτό συνέβαλαν εν μέρει, η εμφάνιση και η όξυνση της ελληνικής και ευρωπαϊκής κρίσης.⁵

1.2 Γιατί χρειαζόμαστε παγκόσμια διακυβέρνηση.

Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί της παγκόσμιας διακυβέρνησης στην οικονομική σφαίρα. Ο όρος παγκόσμια διακυβέρνηση ανταποκρίνεται όχι μόνο σε υπερεθνικά ιδρύματα - συμπεριλαμβανομένων των διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων - αλλά και στις ανεπίσημες ομάδες που δημιουργήθηκαν σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτές οι ανεπίσημες ομάδες (G7, G10, G20 κ.λ.π.) είναι κομβικής σημασίας για την βελτίωση του παγκόσμιου συντονισμού σε περιοχές όπου οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων παραμένουν εθνικές, είτε βοηθώντας στην εφαρμογή των συμφωνηθέντων μέτρων, είτε διευκολύνοντας όπου ταιριάζει τον συντονισμό των οικονομικών μακρο-πολιτικών.⁶

1.3 Συνεργασία κεντρικών τραπεζών

Μια διάσταση της διεθνούς συνεργασίας με πολύ θετικά αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της κρίσης είναι το γεγονός ότι μεταξύ των κεντρικών τραπεζών - και των αμφίδρομων και των συνδεδεμένων, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές συναντήσεις δια μέσω των επιτροπών Besel, οι οποίες έδωσαν μια σημαντική ώθηση στην παγκόσμια διακυβέρνηση.

Αυτή η ιδρυματοποιημένη συνεργασία εξασφαλίζει έναν απεριόριστο βαθμό συνεργασίας, για παράδειγμα στην διασυνοριακή παροχή

---

⁵ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

⁶ Jean-Claude Trichet, Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στο συμβούλιο εξωτερικών υποθέσεων, Νέα Υόρκη 26 Απριλίου 2010.

ρευστότητας - το δίκτυο των προσωρινών ανταλλαγών συναλλάγματος ή ρέπος έστησε μια αμφίδρομη επικοινωνία μεταξύ των τραπεζών όπως η FED και η κεντρική ευρωπαϊκή τράπεζα.

Η ίδια η παγκόσμια τράπεζα (BIS) είναι μπροστά από τις εξελίξεις έχοντας την ικανότητα να βλέπει τις αρνητικές τάσεις στον οικονομικό τομέα και στην παγκόσμια οικονομία.

1.4 Ελαττώματα παγκόσμιας διακυβέρνησης - Ρυθμιστική κερδοσκοπία. (Regulatory arbitrage = κερδοσκοπία από τη ρύθμιση)

Καθώς πολλές πτυχές της παγκόσμιας διακυβέρνησης φαίνεται να έχουν περάσει τη σκληρή δοκιμή της παγκόσμιας κρίσης, πρέπει να θυμόμαστε και τα ελαττώματα που συνέβαλαν από την αρχή στη δημιουργία συνθηκών για να δημιουργηθεί η παγκόσμια κρίση.

Σαν βασικό είναι η έλλειψη συντονισμού στην τραπεζική ρύθμιση (της ρευστότητας) που ήταν διάχυτη πριν την κρίση και ενθάρρυνε τα οικονομικά ιδρύματα να εμπλακούν σε μεγάλο βαθμό σε ρυθμιστική κερδοσκοπία..⁷

1.5 Παγκόσμιες ανισότητες

Άλλη μία ανεπάρκεια που πρέπει να διευθετηθεί στο μέλλον είναι η ανεπαρκής ενασχόληση των μακροοικονομικών πολιτικών με το θέμα της μεσοπρόθεσμης σταθερότητας και αντοχής. Αυτό οδήγησε σε ασταθείς ανισότητες μεταξύ των πλούσιων και των φτωχών χωρών πριν την κρίση.

---

⁷ Jean-Claude Trichet, Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στο συμβούλιο εξωτερικών υποθέσεων, Νέα Υόρκη 26 Απριλίου 2010.

Παρά το γεγονός ότι υπήρξαν προειδοποιήσεις από φορείς όπως το ΔΝΤ, για το ρίσκο μιας αποδιοργάνωσης σχετικά με το ότι δεν υπάρχει αποτελεσματικός μηχανισμός για να επηρεάσουμε τις μακροοικονομικές και δομικές πολιτικές σε χώρες κλειδιά όπου αυτές οι πολιτικές φαίνονται ασταθείς από τη σκοπιά της παγκόσμιας οικονομικής σταθερότητας. Αυτό πρέπει να αλλάξει - και απαιτεί εργασία από διεθνή ιδρύματα σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές.

1.6 Φορείς παγκόσμιας διακυβέρνησης

Ο στόχος της διεθνούς συνεργασίας έχει σημαντικά διευρυνθεί. Μετά τις πρώτες διστακτικές αντιδράσεις, οι κυβερνήσεις εφάρμοσαν ευρέως συντονισμένες πολιτικές, και εντός της Ε.Ε., και σε παγκόσμιο επίπεδο υπό την αιγίδα των G20. Και οι κεντρικές τράπεζες ήταν σε θέση να αναλάβουν γρήγορη, αποφασιστική και συντονισμένη δράση. Αλλά η κρίση ανέδειξε επίσης τα κενά του συστήματος παγκόσμιας διακυβέρνησης στο επίπεδο της αποτελεσματικότητας και της νομιμότητας - που πρέπει να καλυφθούν. Αυτό μπορεί να γίνει - στην πραγματικότητα γίνεται - με ενδυνάμωση των εξουσιών των υφιστάμενων διεθνών ιδρυμάτων και με ρύθμιση των υφιστάμενων - ή με δημιουργία νέων - ανεπίσημων φόρουμ.

Αρχικά το σύστημα κινείται αποφασιστικά προς γενικευμένη παγκόσμια διακυβέρνηση σε επίπεδο πρωθυπουργών, κυβερνητών, και προέδρων.

Δεύτερον η εδραίωση της παγκόσμιας συνάντησης των διευθυντών των κεντρικών τραπεζών υπό την αιγίδα της παγκόσμιας τράπεζας ως το ανώτατο όργανο παγκόσμιου συντονισμού των κεντρικών τραπεζών.

Τρίτον η επέκταση των εξουσιών του Συμβουλίου παγκόσμιας Σταθερότητας.⁸

1.7 Διεθνή οικονομικά καθεστώτα

Εξαιτίας της συστημικής κατάρρευσης των κρατών του υπαρκτού σοσιαλισμού το 1989 και της ανάγκης επαναπροσδιορισμού των βασικών πτυχών άσκησης της διεθνούς οικονομικής πολιτικής , των μεγάλων χωρών , επέρχεται στο προσκήνιο η συζήτηση για τη δημιουργία μίας νέας διεθνούς οικονομικής αρχιτεκτονικής. Τα ερωτήματα που τέθηκαν σε αυτήν αφορούσαν την διευκρίνιση των μηχανισμών ανάδειξης των στοιχείων της κανονιστικής εργασίας στο διεθνές οικονομικό σύστημα, την διευκρίνιση της επιρροής των διεθνών οικονομικών καθεστώτων και των διεθνών οικονομικών θεσμών στη συμπεριφορά των κρατών και των μη κρατικών δρώντων στις θεματικές περιοχές που επαναλαμβάνονται , και τέλος το ποιες είναι οι μεταβλητές που καθορίζουν την ύπαρξη και την αποτελεσματικότητα των διεθνών οικονομικών καθεστώτων .

Χρήσιμη εδώ, καθίσταται η διευκρίνιση του όρου διεθνή καθεστώτα. Σύμφωνα με τον ορισμό της Krasner, " τα καθεστώτα είναι, υπονοούμενες ή σαφείς, αρχές , νόρμες, κανόνες και διαδικασίες λήψης αποφάσεων , περίξ των οποίων συγκλίνουν οι προσδοκίες των δρώντων" σε μία συγκεκριμένη περιοχή των διεθνών σχέσεων . Όταν αναφερόμαστε στον όρο αρχές εννοούμε πεποιθήσεις περί των σχέσεων αιτιότητας , ενώ οι νόρμες αφορούν τύπους συμπεριφοράς που προσδιορίζονται αυστηρά με δικαιώματα και υποχρεώσεις . Οι κανόνες αναφέρονται σε συγκεκριμένες δυνατότητες ανάληψης , δράσης, ενώ οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων αποδίδονται ως επικρατούσες πρακτικές

---

⁸ Jean-Claude Trichet, Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στο συμβούλιο εξωτερικών υποθέσεων, Νέα Υόρκη 26 Απριλίου 2010.

για τη δημιουργία, και αργότερα την εφαρμογή και υλοποίηση της συλλογικής επιλογής σε μία συγκεκριμένη θεματική περιοχή των διεθνών σχέσεων.⁹

Σύμφωνα με άλλον πάλι ορισμό, αυτόν του Keohane, τα καθεστώτα είναι θεσμοί με μερικώς διατυπωμένους κανόνες, που έχουν συμφωνηθεί από τις κυβερνήσεις και αναφέρονται σε συγκεκριμένα είδη θεμάτων στις διεθνείς σχέσεις.

Ο Ruggie, από τη δική του πλευρά περνά σε μία περισσότερο κοινωνιολογική προσέγγιση υποστηρίζοντας ότι είναι σύνολα αμοιβαίων προσδοκιών, κανόνων, κανονισμών, σχεδίων, οργανωτικών ενεργειών και οικονομικών δεσμεύσεων, που έχουν γίνει αποδεκτά από μία ομάδα χωρών.

Ο Haas, θεωρεί ότι καθεστώτα συμφωνημένες νόρμες, κανόνες και διαδικασίες, που ως στόχο έχουν την ρύθμιση μιας συγκεκριμένης θεματικής περιοχής. Ενώ ο Young, προτιμά να χρησιμοποιεί την έννοια του καθεστώτος για κάθε διεθνή συμφωνία που συγκροτεί συγκλίνουσες προσδοκίες, δικαιώματα και υποχρεώσεις, δρώντων, σε ένα ουσιαστικό ζήτημα των διεθνών σχέσεων.

Ωστόσο καθίσταται σαφές βάσει των παραπάνω ότι οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται και εννοούν πράγματα διαφορετικά όταν χρησιμοποιούν την έννοια του διεθνούς καθεστώτος, και ότι συχνά η

---

⁹ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

διευκρίνηση τέτοιων εννοιών προκαλεί περισσότερη μάλλον σύγχυση παρά διευκόλυνση στην κατανόηση για ζητήματα τέτοιου είδους.¹⁰

Ο Young για παράδειγμα ασκεί κριτική στην Krasner, στοχεύοντας σε σημεία όπως :

A) είναι αδύνατη η διάκριση μεταξύ των τεσσάρων διαστάσεων στον ορισμό της , γιατί η αποσαφήνιση της κάθε διάστασης δεν είναι καθόλου πρακτική και ρεαλιστική όσον αφορά την καθημερινότητα

B) Οι συνιστώσες στον ορισμό αυτής χρησιμοποιούνται αυθαίρετα , προκαλώντας σύγχυση στα προς μελέτη θέματα.

Γ) Εξαιτίας της αδυναμίας προσδιορισμού του περιεχομένου τους , οι συνιστώσες δεν έχουν την δυνατότητα να αποτελέσουν ισχυρούς αρμούς σύνδεσης μεταξύ των υποθέσεων εργασίας για τα διεθνή καθεστώτα .

Δ) Η αναφορά σε συγκλίνουσες προσδοκίες δρώντων , περιπλέκει το εγχείρημα για την διαπίστωση της ύπαρξης κανόνων καθώς χωρίς να έχει αποσαφηνιστεί το νόημα τους επιχειρείται η σύνδεση τους με συγκεκριμένες εκφράσεις της κρατικής βούλησης .

Σχετικά με τον ορισμό της Krasner, η Strange αναφέρει ότι είναι κρατοκεντρικός και στατικός γι' αυτό και η ίδια, επιχειρεί μία αναλυτική αποκέντρωση του ορισμού, τονίζοντας την εμπλοκή μη κρατικών δρώντων στην διαδικασία σχηματοποίησης των διεθνών καθεστώτων.¹¹

Και ο Keohane έχει δεχθεί αυστηρή κριτική σχετικά με την άποψη του πάνω στο θέμα καθώς στερείται εννοιολογικής διάστασης. Αν και ο

---

¹⁰ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

¹¹ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

εννοιολογικός μονοφυσιτισμός του διευκολύνει την σύγκριση διαφορετικών διεθνών καθεστώτων , περιορίζοντάς την όμως αυστηρά στο κανονιστικό επίπεδο χωρίς να δίνει δυνατότητα για ανάλυση των δυναμικά μεταλλασσόμενων πλαισίων που την οριοθετούν. Η εννοιολογική αυτή υστέρηση αποτρέπει την διαχρονική παρακολούθηση της δυναμικής ενός διεθνούς καθεστώτος .

Παρόλο αυτά ο Keohan υποστηρίζει ότι η ενσωμάτωση υπονοούμενων κανόνων στον ορισμό του διεθνούς καθεστώτος, είναι απόπημα συλλογικό καθώς προσανατολίζει ερευνητικά στην αναγνώριση καθεστώτων με βάση την παρατηρούμενη συμπεριφορά των δρώντων , η οποία χρησιμεύει ανάστροφα στην ερμηνεία αυτής της ίδιας συμπεριφοράς. Συμπληρώνει ότι είναι δύσκολο να συμφωνηθεί μία γενική πρόσληψη της αμοιβαιότητας μεταξύ γνωσιολογικών πλαισίων σχετικά με τους δράστες , καθώς και να προσδιοριστεί η μέθοδος σύζευξης των συγκλινουσών προσδοκιών για την ανάδειξη ενός διεθνούς καθεστώτος .¹²

Η αποσαφήνιση του περιεχομένου του διεθνούς καθεστώτος προϋποθέτει σίγουρα την απόδοση των πολλαπλών και ποικιλοτρόπων νοημάτων του, γι' αυτό επιχειρώντας ένα προσωρινό ορισμό για τα διεθνή καθεστώτα θα αναφέρουμε τα εξής : “ως διεθνή καθεστώτα προσδιορίζουμε , πλαίσια ρύθμισης των σχέσεων των διεθνών δρώντων σε μία συγκεκριμένη, θεματική ή γεωγραφική, περιοχή του διεθνούς συστήματος, που ενώ αποσκοπούν στην μείωση της αβεβαιότητας που διέπει την συμπεριφορά των δρώντων καθώς και στον περιορισμό του συναλλακτικού κόστους των διαδράσεων τους, νοηματοδοτούν και νοηματοδοτούνται ταυτόχρονα, από τη δυναμικά διαμορφούμενη ισορροπία συμφερόντων,

---

¹² Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

ισχύος και κυρίαρχου ιδεολογικού παραδείγματος, των συμμετεχόντων, σ' αυτά, μερών.’’¹³

Στα παραπάνω συμπεριλαμβάνονται πρακτικές που προσδιορίζουν την αρμόζουσα συμπεριφορά των δρώντων σε μία θεματική περιοχή των διεθνών σχέσεων , καθώς και τα όρια απόκλισής τους από τα συμφωνηθέντα. Όπως σωστά βέβαια έχει επισημανθεί από τους Kratochwill και Ruggie δεν έχει σημασία μόνο η συμμόρφωση ή η απόκλιση των δρώντων από τις ρυθμίσεις αλλά και ο τρόπος που αυτή η απόκλιση ερμηνεύεται στο διεθνές σύστημα , καθώς και οι εκροές της σε τρίτους .

Εξίσου σημαντικό ζήτημα στην ανάλυση των διεθνών καθεστώτων είναι η αποφυγή σύγχυσης ή ταύτισης των διεθνών οργανισμών με τα διεθνή καθεστάτα, καθώς υπάρχουν καθεστάτα χωρίς συγκεκριμένο διεθνή οργανισμό υλοποίησης των κανονιστικών τους επιταγών, αλλά και διεθνείς οργανισμοί χωρίς ισχυρά διεθνή καθεστάτα. Στην περίπτωση του κλασσικού κανόνα χρυσού, η αποδοχή των βασικών αρχών του διεθνούς καθεστώτος, είχε εσωτερικευθεί από τα εθνικά συστήματα λήψης οικονομικών αποφάσεων, λειτουργώντας αυτόματα και επιτυγχάνοντας την διόρθωση του πλεονασματικού και του ελλειμματικού ισοζυγίου πληρωμών των συμμετεχόντων χωρών. Η έννοια του διεθνούς καθεστώτος δεν μπορεί να εξαντληθεί με μια προσέγγιση επιφανειακή, καθώς τα διεθνή καθεστάτα διαδραματίζουν έναν ρόλο σημαντικό και καταλυτικό σε όλες τις πτυχές της

---

¹³ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

καθημερινότητάς μας. Τους λόγους για τους οποίους είναι απαραίτητη η ύπαρξή τους θα εξετάσουμε παρακάτω.¹⁴

A) Αρκετές φορές τα διεθνή οικονομικά καθεστώτα είναι αποτέλεσμα μιας μακροχρόνιας οικονομικής ύφεσης. Ωστόσο οποιαδήποτε δυσμενή οικονομικά επεισόδια δεν είχαν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις γέννησης νέων διεθνών οικονομικών καθεστώτων . Αυτό οφείλεται στο ότι ακόμη και αν υπάρχουν έντονα χαρακτηριστικά της οικονομικής κρίσης παρατηρείται χρονική καθυστέρηση μεταξύ της εμφάνισής τους και της δημιουργίας νέων διεθνών οικονομικών καθεστώτων καθώς απαιτούνται θεμελιώδεις αλλαγές στη διαμόρφωση των συμφερόντων και της ισχύος του γνωσιολογικού υποβάθρου των συμμετεχόντων στο διεθνές οικονομικό σύστημα . Τα διεθνή καθεστώτα δημιουργούνται άμεσα όταν λοιπόν κρίνεται εύκολη η συνεργασία από τα εμπλεκόμενα μέρη σε μία θεματική περιοχή διεθνών σχέσεων

B) Τα διεθνή καθεστώτα μπορεί να προκύψουν και από τη βελτίωση της γνώσης στην επιστημονική κοινότητα, όσον αφορά τις βασικές συνιστώσες ενός προβλήματος και μία συγκεκριμένη θεματική περιοχή των διεθνών οικονομικών σχέσεων .¹⁵

Γ) Τα διεθνή οικονομικά καθεστώτα μπορεί να είναι αποτέλεσμα μίας βασικής συστημικής μεταβολής στο διεθνές σύστημα ή θεμελιωδών εσωτερικών μεταβολών σε μία ισχυρή ομάδα χωρών (για παράδειγμα η υιοθέτηση του νέου νομίσματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση) .

Δ) Τα διεθνή οικονομικά καθεστώτα μπορεί να προκύψουν από τη συνειδητοποίηση των αυξανόμενων επιπέδων οικονομικής

---

¹⁴ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

¹⁵ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

αλληλεξάρτησης σε μια συγκεκριμένη περιοχή διεθνών οικονομικών σχέσεων. Συγκεκριμένα όσο πιο ευάλωτο είναι το οικονομικό δρών υποκείμενο τόσο περισσότερο προθυμοποιείται να συμμετέχει στη δημιουργία κοινά αποδεκτών οικονομικών αρχών και πρακτικών.

Ε) Παρεμφερής με τον παραπάνω λόγο είναι και η βούληση δημιουργίας διεθνών οικονομικών καθεστώτων, όταν οι εμπλεκόμενοι δρώντες θεωρούν πως βελτιώνουν την προώθηση κερδών από το διεθνές οικονομικό σύστημα, μειώνοντας το συναλλακτικό κόστος στις μεταξύ τους σχέσεις.

ΣΤ) Τέλος, η δημιουργία ενός διεθνούς οικονομικού καθεστώτος, μπορεί να ευνοείται από τη βούληση ενός ηγεμονικού κράτους να κακοποιήσει τις διμερείς του σχέσεις, και το ευνοϊκό προς αυτό πλαίσιο των οικονομικών συναλλαγών, σε μία θεματική περιοχή των διεθνών οικονομικών σχέσεων, νομιμοποιώντας τις επιλογές του, αυξάνοντας την προβλεψιμότητα της συμπεριφοράς των διεθνών οικονομικών δρώντων, και οριοθετώντας την προσπελασιμότητα τους, σε βασικούς μηχανισμούς αναπαραγωγής του κεφαλαίου και της γνώσης.¹⁶

Η προηγούμενη διατύπωση των βασικών λόγων δημιουργίας ενός διεθνούς οικονομικού καθεστώτος, καθίσταται πλήρης μόνο με την παράθεση των κινήτρων μεταβολής του.

Σύμφωνα με την Krasner, τα καθεστώτα δεν είναι απλές συμφωνίες που αλλάζουν με την έλευση μεταβολών στη δομή ισχύος μεταξύ των χωρών που συμμετέχουν στη δημιουργία τους, προκρίνοντας έτσι την ανάγκη ανάλυσης του μακροπρόθεσμου ορίζοντα λειτουργίας των διεθνών καθεστώτων. Όπως τονίζεται η αλλαγή ενός καθεστώτος προκύπτει μόνο

---

¹⁶ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

όταν αλλάζουν οι αρχές και οι νόρμες του, ενώ όταν απλώς επαναπροσδιορίζονται ή αναθεωρούνται οι κανόνες και οι διαδικασίες λήψης των αποφάσεων επέρχεται μεταβολή που δεν θίγει την φύση του καθεστώτος.

Ουσιαστικά λοιπόν η ομοιοστατική λειτουργία των διεθνών καθεστώτων, που είναι η πεμπτουσία της ευελιξίας και της προσαρμοστικότητάς τους, στις προκύπτουσες ανάγκες δεν διαταράσσεται όταν αναπροσαρμόζονται τυπικά στοιχεία προσδιορισμού της δράσης και του περιεχομένου της , αλλά μετατρέπεται όταν η αμφισβήτηση αφορά την θετική ευεργετική των διεθνών καθεστώτων , δηλαδή την αξιακή τους υπόσταση . Οι γνωσιοκεντριστές βοηθούν στη διαλεύκανση αυτής της μεταβολής, εστιάζοντας στον τρόπο προσαρμογής και μάθησης των εμπλεκομένων σε ένα διεθνές καθεστώς, ενώ οι φιλελεύθεροι με τη διάκριση μεταξύ δύο επιμέρους κατηγοριών πεποιθήσεων των δρώντων συνεισφέρουν στον τρόπο διαβούλευσης του πλαισίου μεταβολών των διεθνών καθεστώτων.¹⁷ Χρησιμοποιώντας την φορολογία των συγγραφέων της σχολής των συμφερόντων στην θεμελιώδη μεταβολή καθεστώτων, έχουμε σύγκρουση των δρώντων που αφορούν τις αξίες και όχι συγκρούσεις που αφορούν τα μέσα υλοποίησης των στόχων των διεθνών καθεστώτων.

Απαιτείται συνδυασμός και των τριών προσεγγίσεων (ρεαλιστική σχολή, φιλελεύθερη σχολή, και γνωσιολογική σχολή) προκειμένου να προκύψουν οι θεμελιώδεις μεταβολές των διεθνών οικονομικών καθεστώτων υπό διαφορετικές εκφάνσεις μεθοδολογικού ατομισμού ή ολισμού. Απαραίτητος και ουσιαστικός είναι λοιπόν ο συνδυασμός των σύνθετων και πολυπληθών σχέσεων μεταξύ εγχώριου και διεθνούς

---

¹⁷ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

περιβάλλοντος, προκειμένου να αναδυθεί το πραγματικό υπόβαθρο στο οποίο ερείδεται η όποια ουσιαστική μεταβολή των Διεθνών οικονομικών καθεστώτων.¹⁸

---

¹⁸ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

2.1 Οικονομικό και πολιτικό σύστημα ως διαμορφωτές της παγκόσμιας οικονομίας

Οι δομές του οικονομικού συστήματος βασίζονται σε θεσμούς και πολυεθνικές επιχειρήσεις . Οι θεσμοί διαδραματίζουν το ρόλο του κράτους στην οικονομία, ενώ οι πολυεθνικές επιχειρήσεις αποτελούν παράγοντα που εντάσσεται στην έννοια της αγοράς. Οι δομές διακυβέρνησης της παγκόσμιας οικονομίας δεν οριοθετούνται στενά, διευρύνονται μέσω της προσάρτησης νέων δρώντων στην παγκόσμια οικονομία . Οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί αποτελούν μία διάσταση του οικονομικού συστήματος . Από την άλλη η δημιουργία νέων πολυεθνικών επιχειρήσεων έχει την ικανότητα να μετασχηματίσει τις δομές διακυβέρνησης της παγκόσμιας οικονομίας.

Οι τρεις διεθνείς οργανισμοί με τη μεγαλύτερη επιρροή από το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου και μετά είναι : το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.) , η παγκόσμια τράπεζα (ΠΤ) και ο παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου (ΠΟΕ),¹⁹ για τα οποία γίνεται ποιο λεπτομερή αναφορά παρακάτω στο κεφάλαιο αυτό της εργασίας μας.

Η διαφοροποίηση ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και τις επιχειρήσεις είναι ότι στους πρώτους επιδιώκεται από τα έθνη κράτη η ιεραρχία της ισχύος καθώς αποτελούν τους πιο καθοριστικούς

---

¹⁹ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

παράγοντες στη λήψη αποφάσεων · ενώ οι πολυεθνικές επιδιώκουν την ενίσχυση της επιρροής τους με ταυτόχρονο περιορισμό του ρόλου του έθνους κράτους . Μέσω των δεύτερων η αγορά έλαβε παγκόσμιες διαστάσεις και παράλληλα της δόθηκε η δυνατότητα ενίσχυσης του ρόλου της, στη διαμόρφωση των δομών της παγκόσμιας οικονομίας . Δεν πρέπει ωστόσο να αγνοήσουμε τη δυναμική των κρατών, ως καθοριστικό παράγοντα για τον καθορισμό των ορίων δραστηριοποίησης των πολυεθνικών επιχειρήσεων.

Εκτός από τα παραπάνω εξίσου σημαντική είναι και η αναφορά και κατανόηση των πολιτικών δομών . Η ρεαλιστική προσέγγιση εισάγει το έθνος κράτος στην ανάλυση του διεθνούς συστήματος . Ωστόσο αυτό σήμερα δείχνει να έχει αποκτήσει τις δραστηριότητές του εξαιτίας της αλληλεπίδρασής του με τις οικονομικές δομές της παγκόσμιας οικονομίας . Ο ρόλος του ενδυναμώθηκε με νέες αρμοδιότητες έπειτα από την εκδήλωση της διεθνούς οικονομικής κρίσης του 2007, δεδομένου του ότι η αγορά δεν κατάφερε να ανταπεξέλθει σε δυσκολίες χωρίς ισχυρή κρατική παρέμβαση .²⁰

Εξαιτίας των παραπάνω σταδιακά αναπτύχθηκαν και οι κοινωνικές δυνάμεις. Παραδείγματα κοινωνικών δυνάμεων είναι η κοινωνία των πολιτών και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις . Σύμφωνα με τον Ρόμπερτ Κοχ, τα κοινωνικά κινήματα είναι δυνάμεις που ήταν εγκλωβισμένες από το παραδοσιακό μοντέλο διακυβέρνησης, το οποίο δεν έδινε δυνατότητες ανάδειξης πρωτοβουλιών προκειμένου να δημιουργηθούν νέες μορφές δράσης που θα στόχευαν στη βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών . Σύμφωνα με τον ίδιο η διαδικασία της οικονομικής παγκοσμιοποίησης

---

²⁰ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

μέσα από την διεθνοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την ανάταξη των κοινωνικών δυνάμεων .

Σημαντικό ρόλο σε όλο αυτό διαδραματίζει και το άτομο το οποίο αποτελεί το συνδετικό στοιχείο ανάμεσα στο οικονομικό και πολιτικό σύστημα. Οι δομές διακυβέρνησης λοιπόν της παγκόσμιας οικονομίας καθορίζονται από πέντε κύριους παράγοντες : τους θεσμούς, τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, τα έθνη – κράτη τις κοινωνικές δυνάμεις, και το άτομο . Όλοι οι παράγοντες εκτός του ατόμου αλληλοεπηρεάζονται στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον κάθε μέρα και περισσότερο . Ο ρόλος του έθνους – κράτους μετασχηματίζεται καθώς του ανατίθενται νέες αρμοδιότητες που προσαρμόζονται στις εκάστοτε συνθήκες , ενώ οι πολυεθνικές επιχειρήσεις αποτελούν μία διάσταση της αγοράς που αναδεικνύει την ενίσχυση του ρόλου της στην διαμόρφωση των δομών διακυβέρνησης της παγκόσμιας οικονομίας. Η λειτουργία των θεσμών είτε σε εγχώριο είτε σε διεθνές επίπεδο διαμορφώνει την δραστηριοποίηση των πολυεθνικών επιχειρήσεων με οτιδήποτε αυτή συνάδει. Τέλος οι κοινωνικές δυνάμεις επιδιώκουν την ανάπτυξη παγκόσμιας δράσης και την ενίσχυση του ρόλου τους στα κέντρα λήψης των αποφάσεων.²¹

2.2 Παγκόσμια διακυβέρνηση και οικονομικό σύστημα

Η παγκόσμια διακυβέρνηση δεν είναι στενά οροθετημένη αλλά αντίθετα γιγαντώνεται μέσα από νέους παίκτες που συνεχώς υπεισέρχονται στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα. Προσπαθώντας να κατανοήσουμε αυτούς τους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς θα αναλύσουμε αρχικά την έννοια των θεσμών. Έτσι, οι τρεις κύριοι θεσμοί όπου έχουν τη

---

²¹ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

δυνατότητα να επηρεάζουν και τη λειτουργία των πολυεθνικών εταιρειών είναι : το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), η Παγκόσμια Τράπεζα (ΠΤ) και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) .

Υπάρχουν βέβαια και άλλοι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί, όπως το Αναπτυξιακό πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) αλλά και η διάσκεψη για το εμπόριο και την ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών (UNCTAD). Θα επικεντρώσουμε όμως το ενδιαφέρον μας στους τρεις παραπάνω γιατί έχουν διαδραματίσει έναν πιο πρωταγωνιστικό ρόλο στις διάφορες οικονομικές κρίσεις που έχουν προκύψει παγκόσμια ²².

Το σημαντικό στοιχείο διαφοροποίησης μεταξύ του ΔΝΤ, ΠΤ, ΠΟΕ και των επιχειρήσεων είναι ότι στους τρεις πρώτους οργανισμούς απαιτείται η συμβολή της έννοιας του έθνους-κράτους για τη λειτουργία τους, ενώ οι επιχειρήσεις έχουν ως στόχο να υπερπηδούν αυτή την έννοια του έθνους-κράτους. Το παραπάνω συμπέρασμα είναι και μια απόδειξη ότι το έθνος-κράτος μπορεί να έχει χάσει ένα τμήμα της δυναμικής του αλλά παρόλα αυτά παραμένει ένας κεντρικός διαμορφωτής της παγκόσμιας διακυβέρνησης .

Από την άλλη πλευρά τώρα έχουμε τις επιχειρήσεις οι οποίες είναι οι καλύτεροι εκφραστές της θεωρίας του νεοφιλελευθερισμού για την εξέλιξη που θα είχε η αγορά. Έτσι, η αγορά μέσω των πολυεθνικών επιχειρήσεων έλαβε παγκόσμιες διαστάσεις και παράλληλα της δόθηκε η δυνατότητα να βρίσκεται στο επίκεντρο των αποφάσεων για το μοντέλο της παγκόσμιας διακυβέρνησης που θα ακολουθηθεί (Coase, 1988). Αυτή η διόγκωση όμως της αγοράς, της έδωσε το περιθώριο να ανατρέψει τις

---

²² Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

υπάρχουσες ισορροπίες στο παγκόσμιο σύστημα. Εκείνο λοιπόν που θα μελετήσουμε στην συνέχεια είναι πως θα καθορίσουμε τα όρια λειτουργίας της αγοράς σε σχέση με την ύπαρξη των παραδοσιακών παικτών στην παγκόσμια διακυβέρνηση, όπως το έθνος-κράτος αλλά και οι θεσμοί.²³

Μόλις τώρα είδαμε την οικονομική πλευρά του ζητήματος της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Όμως εξίσου σημαντική για να αντιληφθούμε και να οριοθετήσουμε πραγματικά την έννοια της παγκόσμιας διακυβέρνησης είναι απαραίτητο να δούμε και την πολιτική οπτική του ζητήματος.

Έτσι εδώ έχουμε έναν παραδοσιακό παίκτη που προκύπτει από τη θεωρία του ρεαλισμού, το έθνος-κράτος (Strange, 2003). Το έθνος-κράτος όμως σήμερα δείχνει να έχει χάσει τη δυναμική σαν μοναδικό εργαλείο κατανόησης της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Άλλωστε η υπερβολική δυναμική που είχε προσδοθεί στην έννοια του έθνους-κράτους από τη θεωρία του ρεαλισμού, δεν προήγαγε την παγκόσμια διακυβέρνηση σαν ένα ρεαλιστικό μοντέλο διακυβέρνησης (Strange, 2003). Αυτό συνέβαινε γιατί η θεωρία του ρεαλισμού πίστευε ότι στο παγκόσμιο σύστημα επικρατεί αναρχία, η οποία πηγάζει από το γεγονός ότι το κάθε έθνος-κράτος προάγει τα δικά του συμφέροντα τα οποία έρχονταν σε αντιπαράθεση με τα συμφέροντα των άλλων εθνών-κρατών.²⁴

Όμως μέσα από την ενδυνάμωση της θεωρίας του νεοφιλελευθερισμού ο ρεαλισμός έδειξε να αδυνατεί να αντιληφθεί ότι οι αλλαγές επιτελούνταν

---

²³ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

²⁴ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

μέσα στα όρια του δικού του θεωρητικού πλαισίου που είναι η πολιτική. Έτσι σταδιακά άρχισε να αναδύεται ένα εναλλακτικό μοντέλο διακυβέρνησης που μπορεί να αλλάξει πέρα από τις βασικές επιλογές της εθνικής διακυβέρνησης , επιλογές και της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Αυτό το σύγχρονο μοντέλο διακυβέρνησης μπορεί να διαμορφωθεί μέσα από την έννοια της κοινωνίας των πολιτών αλλά και της προσφοράς των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων .

Αυτά τα κοινωνικά κινήματα είναι εκείνες οι κοινωνικές δυνάμεις, οι οποίες ήταν εγκλωβισμένες από το παραδοσιακό μοντέλο διακυβέρνησης, που δεν έδινε πρωτοβουλίες να δημιουργηθούν νέες μορφές δράσης που ως τελικό στόχο έχουν τη βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών (Cox, 1999). Σύμφωνα με τον Cox αυτές οι κοινωνικές δυνάμεις εξασφαλίζουν την έννοια της αλληλεγγύης και σε εθνικό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο .²⁵

Από τις παραπάνω αναλύσεις μπορούμε να εκφράσουμε την άποψη ότι η παγκόσμια διακυβέρνηση καθορίζεται από πέντε κύριους παράγοντες. Έτσι έχουμε : τους θεσμούς, τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, τα έθνη-κράτη, τα κοινωνικά κινήματα αλλά και το άτομο. Το ρόλο του ατόμου τον εξετάσαμε στο προηγούμενο κεφαλαίο καθώς αποτελούσε το συνδετικό στοιχείο ανάμεσα στο οικονομικό και πολιτικό σύστημα. Οι υπόλοιποι τέσσερις παράγοντες αλληλοεπηρεάζονται και το αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών μας δίνει το μοντέλο της σύγχρονης παγκόσμιας διακυβέρνησης .

---

²⁵ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

Εύκολα κανείς μπορεί να αντιληφθεί, ότι το καταλληλότερο θεωρητικό εργαλείο για το ρόλο που παίζουν οικονομία και πολιτική μέσω των επιμέρους παραγόντων τους στην παγκόσμια διακυβέρνηση, είναι η Διεθνής Πολιτική Οικονομία.²⁶

2.3 Το διεθνές νομισματικό ταμείο (ΔΝΤ) και BRICs

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αποτελεί έναν διεθνή οικονομικό οργανισμό που δημιουργήθηκε στη διάσκεψη του Bretton Woods το 1944 στις ΗΠΑ . Μετά το πέρας του Β` Παγκοσμίου πόλεμου κατέστη αναγκαία η εξασφάλιση σταθερού διεθνούς νομισματικού περιβάλλοντος.

Βασικός σκοπός του Δ.Ν.Τ. ήταν η διατήρηση σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, προκειμένου να αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες της μεταπολεμικής περιόδου . Τα μέλη του Δ.Ν.Τ. υποχρεούνταν να συνεισφέρουν με τα νομίσματά τους ή με χρυσό, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα αποθεματικό ταμείο που θα βοηθά χώρες οι οποίες χρειάζονται ενίσχυση της ρευστότητάς τους. Ενώ παράλληλα προβλεπόταν αναπροσαρμογή των συναλλαγματικών ισοτιμιών με το δολάριο σε περιπτώσεις εκδήλωσης θεμελιώδους ανισορροπίας στην οικονομία μίας χώρας . Όταν αναφερόμαστε σε θεμελιώδη ανισορροπία εννοούμε τον περιορισμό της διεθνούς ζήτησης για τα προϊόντα μίας χώρας . Σε περίπτωση μη υποτίμησης του νομίσματος μιας χώρας η οικονομία της οδηγείται σε ύφεση που αυξάνει την ανεργία και τα εξωτερικά ελλείμματα.²⁷

---

²⁶ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

²⁷ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

Τόσο αναπτυσσόμενες όσο και αναπτυγμένες χώρες εντάχθηκαν στο Δ.Ν.Τ. λίγο μετά την ίδρυσή του. Εξαίρεση αποτέλεσε η Ρωσία, η ένταξη της οποίας πραγματοποιήθηκε μετά τη διάλυση της σοβιετικής ένωσης.

Τα μερίδια ψήφου εντός του Δ.Ν.Τ. αλληλοεξαρτώνται με τα μερίδια συμμετοχής των χωρών στο κεφάλαιό του .

Στη Σιγκαπούρη το Σεπτέμβριο του 2006 πραγματοποιήθηκε το ετήσιο συνέδριο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, στο οποίο αποφασίστηκε η αύξηση της συμμετοχής της Κίνας, της Κορέας και της Τουρκίας . Οι μεταρρυθμίσεις των ετών 2008 και 2010 κάνουν φανερή την ενίσχυση του ρόλου των αναδυόμενων οικονομιών σε λήψη αποφάσεων του Δ.Ν.Τ. Αξιοσημείωτη είναι η μεταρρύθμιση του 2010 που αφορά στην αλλαγή των ποσοστώσεων , αν και έχει συμφωνηθεί, δεν έχει τεθεί ακόμη σε ισχύ. Ένας από τους στόχους της προαναφερόμενης μεταρρύθμισης του Δ.Ν.Τ. είναι η προσαρμογή της ποσόστωσης των κρατών-μελών του , σύμφωνα με το ρόλο που αυτά διαδραματίζουν στην παγκόσμια οικονομία . Η Κίνα μετά από την μεταρρύθμιση αυτή θα κατέχει την τρίτη θέση στο Δ.Ν.Τ. ενώ παράλληλα τα 7 ισχυρότερα μέλη του θα είναι τα εξής : ΗΠΑ, Ιαπωνία , BRICs και οι τέσσερις ισχυρότερες οικονομίες της Ευρώπης δηλαδή Γερμανία, Γαλλία , Ηνωμένο Βασίλειο και Ιταλία .²⁸

Ο ρόλος των αναδυόμενων οικονομιών στο Δ.Ν.Τ. ενισχύθηκε αρκετά τα τελευταία 10 χρόνια . Πριν το ετήσιο συνέδριο της Σιγκαπούρης οι αναδυόμενες χώρες κατείχαν περίπου το 9% των ψήφων, ενώ μετά την εφαρμογή των αποφάσεων της μεταρρύθμισης του 2010 θα κατέχουν το 13,5% των ψήφων. Ωστόσο η αλλαγή των ποσοστών δεν είναι

---

²⁸ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

αντίστοιχη με την αύξηση των αναδυόμενων οικονομιών, και ιδιαίτερα της Κίνας . Είναι φανερό ότι τα έθνη κράτη που κυριαρχούν στη λήψη αποφάσεων δεν επιθυμούν μία γρήγορη μετάβαση σε ένα νέο σύστημα λήψης αποφάσεων , στο οποίο τα εθνικά τους συμφέροντα θα περιοριστούν.

Καταληκτικά συμπεραίνουμε: πρώτον ότι οι αναδυόμενες οικονομίες διαδραματίζουν το ρόλο στην εκπροσώπηση των συμφερόντων τους σε διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς όπως το Δ.Ν.Τ. Δεύτερον η αύξηση της συμμετοχής τους συνεχίζει να μην συμπορεύει με την ισχύ της παγκόσμιας οικονομίας, για τον λόγο που προαναφέρθηκε.²⁹

2.4 Στόχοι του ΔΝΤ

Στο Άρθρο I των Άρθρων της Συμφωνίας προσδιορίζονται οι κύριοι στόχοι του ΔΝΤ:

- προώθηση της διεθνούς νομισματικής συνεργασίας
- διευκόλυνση της επέκτασης και της ισορροπημένης ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου
- προώθηση συναλλαγματικής σταθερότητας
- στήριξη της καθιέρωσης ενός πολύπλευρου συστήματος πληρωμών και
- διαθεσιμότητα πόρων (με κατάλληλες εγγυήσεις διασφάλισης) σε μέλη που αντιμετωπίζουν δυσκολίες ισοζυγίου πληρωμών.

7

---

²⁹ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

2.5 Η Ομάδα των G7

Έπειτα από ορισμένα δυσμενείς οικονομικές καταστάσεις, η αβεβαιότητα και η ρευστότητα του διεθνούς οικονομικού συστήματος εντάθηκε, καθώς βρισκόταν σε κατάσταση εντροπίας ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1960. Πληθωριστικές πιέσεις στο εγχώριο περιβάλλον των κυριότερων βιομηχανικών χωρών το 1970 (για παράδειγμα ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία και λοιπά) διατηρήθηκαν, και σε ορισμένες περιπτώσεις αυξήθηκαν σημαντικά στα μέσα της δεκαετίας του 1970 . Η επιρροή της αστάθειας των συναλλαγματικών ισοτιμιών και του εξωγενούς και απρόβλεπτου πετρελαϊκού οικονομικού προβλήματος, ήταν ισχυρή τόσο στους ρυθμούς αύξησης ΑΕΠ, όσο και στα επίπεδα απασχόλησης των χωρών που αποτελούσαν στο παρελθόν την κινητήρια δύναμη της παγκόσμιας ανάπτυξης . Οι επιρροές της κρίσης επέδρασαν αρνητικά τόσο στην προσφορά όσο και στη ζήτηση (να σημειωθεί εδώ ότι τα ποσοστά της ανεργίας αυξήθηκαν) , αποδομώντας το ιδεολογικό υπόβαθρο νομιμοποίησης κρατικών, οικονομικών, πολιτικών που εδραζόταν στις σταθερές αρχές του συστήματος του Bretton Woods.³⁰

Το σύστημα της λήψης αποφάσεων της διεθνούς οικονομικής πολιτικής μιας χώρας, αποτελεί μία δυναμικά διαμορφούμενη σύνθεση συγκεκριμένων ιδεών , ομοιογενών συμφερόντων άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο και αναπτυσσόμενων θεσμών, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο . Δεν αρκεί ωστόσο μία απλή αναφορά στους όρους μετάβασης από ένα πλαίσιο ερμηνευτικής κατανόησης και πράξης της κοινωνικής ζωής σε ένα άλλο, απαιτείται η εστίαση και εμβάθυνση στον ενδιάμεσο χώρο των μεταβλητών επιρροής αυτού του πλαισίου .

---

³⁰ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

Από αυτή την οπτική γωνία χρειάζεται επομένως όχι απλά η παραδοχή της μεταβολής παραδείγματος ερμηνευτικής κατανόησης και πράττειν, αλλά απαιτείται η μελέτη διαχρονικών ορίων ανάδειξής της. Δεν είναι αρκετή επομένως η καταστροφική έλευση της οικονομικής κρίσης για να απαλειφθεί ένα κυρίαρχο οικονομικό υπόδειγμα ερμηνευτικής κατανόησης και πράττειν της διεθνούς οικονομικής πολιτικής, αλλά απαιτείται σωρευτική συνεύρεση αυτού του γεγονότος και με άλλους παράγοντες. Αυτή η παραδοχή, δημιουργεί την αδήριτη ανάγκη διαχωρισμού των αρχικών επιρροών, από μία οικονομική διαταραχή επί του κρατικού συστήματος διεθνούς οικονομικής πολιτικής και των μηχανισμών πρόσληψης αυτών των επιρροών σε ένα νέο πλαίσιο ερμηνευτικής κατανόησης και πράττειν, μία διαδικασία εκμάθησης. Οι δύο αυτές πτυχές είναι σε συνεχή δράση, ποτέ όμως ενοποιημένες.³¹

Ο Berman υποστηρίζει ότι προκειμένου οι ιδέες να επηρεάσουν την πολιτική συμπεριφορά και το περιεχόμενο αυτής της πολιτικής, είναι απαραίτητες δύο βασικές αρχές, οι οποίες είναι : πρώτον η ύπαρξη ομάδων ή ατόμων που τις ενστερνίζονται και τις αναπαράγουν συνεπώς και συνεχώς και δεύτερον εγκιβωτισμός των ιδεών σε θεσμούς . Ο μετασχηματισμός λοιπόν του παραδείγματος ερμηνευτικής κατανόησης και πράττειν, προϋποθέτει (εκτός από την υιοθέτηση νέων εργαλείων παρέμβασης και την υλοποίηση νέων τρόπων δράσης) αλλαγές τοποθέτησης όπως υποστηρίζει ο Hall.

Αυτή η μεταβολή αναδιαμορφώνει στρατηγικά τόσο τις υπαρκτές πτυχές των εξωτερικών οικονομικών σχέσεων του κράτους, όσο και το πεδίο της μελλοντικής διαμόρφωσής τους. Αναμφίβολα αποτελεί μία πρωτοποριακή προβολή εθνικών οικονομικών διαθέσεων που έχει τη

---

³¹ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

δυνατότητα να συμβαδίσει με τις εξελίξεις του διεθνούς οικονομικού συστήματος, είτε να τις καταρρίψει αποσταθεροποιώντας την λειτουργία της παροχής των δημόσιων διεθνών συλλογικών αγαθών . Σίγουρα, αυτός ο μετασχηματισμός των βασικών ιδεών ενός συστήματος διεθνούς οικονομικής πολιτικής, προϋποθέτει αλλαγή των φορέων άσκησης της πολιτικής εξουσίας, καθώς η αποτελεσματικότητα ενός τέτοιου επιχειρήματος, απαιτεί επαναπροσδιορισμό των όρων συγκρότησης του εγχώριου πολιτικού συστήματος.³²

Εάν υιοθετηθεί η δομική – ρεαλιστική προσέγγιση, τότε ο προσδιορισμός του περιεχομένου της διεθνούς οικονομικής πολιτικής μιας χώρας, πραγματοποιείται με την προσφυγή στην νεφελώδη έννοια της διεθνούς οικονομικής ιεραρχίας. Με βάση αυτόν τον συλλογισμό οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής δέχθηκαν μεταπολεμικά την ανάληψη της δαπανηρής λειτουργίας συντήρησης των κεντρικών πυλώνων της διεθνούς οικονομικής αρχιτεκτονικής, υιοθετώντας μία νομισματική πολιτική ισχυρού δολαρίου, και ένα πλαίσιο διαμόρφωσης του ισοζυγίου πληρωμών τους, ευνοϊκό για τις υπόλοιπες χώρες, αυξάνοντας από την μία πλευρά την οικονομική τους αδυναμία , ταυτόχρονα ωστόσο αντισταθμίζοντας τα κόστη από τα υπαρκτά οφέλη αυτής της λειτουργίας στους ρυθμούς ανάπτυξης της αμερικανικής οικονομίας και στον πολιτικό ρόλο των ΗΠΑ στο διεθνές σύστημα. Αυτή η εικόνα, που ισχύει σε γενικές γραμμές έως τα τέλη της δεκαετίας του 1960 , κατέρρευσε μαζί με τον μηχανισμό των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών το 1971.³³

---

³² Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

³³ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

Από τότε παρατηρείται μία ασυνεχής και βραχυπρόθεσμη στρατηγική χειρισμού, τόσο των επιτοκίων όσο και της ισοτιμίας του δολαρίου, προκειμένου να ικανοποιηθούν πρωταρχικά εσωτερικές οικονομικές ανάγκες που δεν αποτυπώνονται ούτε με συγκεκριμένη μακροπρόθεσμη στοχοθέτηση, ούτε νομοθετούνται με ευκρίνεια από το αμερικανικό σύστημα λήψης οικονομικών αποφάσεων. Η ρεαλιστική αυτή προσέγγιση, δεν μπορεί να ερμηνεύσει διαχρονικά, ούτε το αξιακό υπόβαθρο έντασης της διεθνούς οικονομικής πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, ούτε τα κριτήρια ανάληψης δράσης, από την εκάστοτε αμερικανική εκτελεστική και νομοθετική εξουσία. Πολύ περισσότερο, αδυνατεί να κατανοήσει τα διαφορετικά κίνητρα διαμόρφωσης της διεθνούς οικονομικής πολιτικής, κρατών, που βρίσκονταν με βάση τη δική τους φρασεολογία σε υψηλά επίπεδα της παγκόσμιας οικονομικής ιεραρχίας τη δεκαετία του 1970.

Δεν παρατηρείται βέβαια η αυτόματου τύπου διαμόρφωση των διεθνών νομισματικών πολιτικών των κυριότερων βιομηχανικών χωρών με τον δείκτη διεθνοποίησης των οικονομιών τους. Αυτό δε σημαίνει ότι η ποιοτική, ποσοτική και οικονομική βελτίωση ενός κράτους εμπλεκόμενου στο διεθνές οικονομικό σύστημα δεν γεννά νέες ευκαιρίες και δυνατότητες, ωστόσο όπως το εκάστοτε εθνικό σύστημα λήψης οικονομικών αποφάσεων, χειρίζεται τις ευκαιρίες και τους περιορισμούς και με ποιες μεθόδους το ενσωματώνει στα εθνικά οικονομικά δεδομένα.

Επιπλέον δεν νοηματοδοτείται από το απρόσωπο εθνικό συμφέρον, ούτε από την αναμφισβήτητη ετυμηγορία ενός δείκτη, ορίζεται ωστόσο από

δυναμικά διαμορφωμένες και ιστορικά προσδιοριζόμενες διαδράσεις του εγχώριου με το διεθνές περιβάλλον.³⁴

Η απόλυτα κρατοκεντρική αντίληψη όπου το αναπτυξιακό κράτος Ιαπωνία, το κορπορατιστικό κράτος Γερμανία, το διευθυντήριο κράτος Γαλλία, το κράτος των ομάδων πίεσης Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, υιοθετεί, προβλέψιμους τρόπους δράσης γιατί αυτό είναι το εδραιωμένο λογισμικό του συστήματος λήψης αποφάσεών του, μπορεί να είναι χρήσιμη για την αρχική διαπίστωση εμμονών που κατατρέχουν τις νομισματικές και δημοσιονομικές επιλογές χωρών, ωστόσο δεν είναι γόνιμη για την επισήμανση αθέατων πλευρών της λειτουργίας συγκεκριμένων δρώντων. Ακόμη η επιλογή των ισχυρού ή του αδυνάτου εθνικού νομίσματος, η πρόκριση ή η υποβάθμιση του διεθνούς συντονισμού οικονομικών πολιτικών, δεν δημιουργεί ομοιόμορφα και συμμετρικά δομημένα, πολιτικά και οικονομικά, αποτελέσματα, στους εγχώριους δρώντες των κρατών, γεγονός που προσδίδει αβεβαιότητα στην εθνική οικονομική πολιτική, και ακόμη μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Έτσι σε ορισμένες περιπτώσεις η αντίδραση των εθνικών αρχών είναι περισσότερο άμεση σε αιτήματα εγχώριων ομάδων, ενώ σε άλλες υπάρχει ουσιαστική χρονική καθυστέρηση μεταξύ της ανάδειξης του προβλήματος και της αντιμετώπισής του. Η δομή των εθνικών χρηματοοικονομικών συστημάτων είναι σημαντική για την διαμόρφωση του περιεχομένου της διεθνούς οικονομικής πολιτικής, καθώς για παράδειγμα η αυξημένη συμμετοχή των ιαπωνικών και των γερμανικών τραπεζικών ομίλων σε δανειακές υποχρεώσεις και μετοχικά κεφάλαια μεγάλων συσφαιρικών ιαπωνικών και γερμανικών εταιρειών, γεννούσε μεγαλύτερο ενδιαφέρον, σε περισσότερους εγχώριους δρώντες για

---

³⁴ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

ζητήματα διεθνούς ανταγωνιστικότητας, από ό,τι στις ΗΠΑ . Τέλος δεν πρέπει να κρύβονται τόσο οι αντίθετες απόψεις, όσο και τα διαφορετικά συμφέροντα μεταξύ των εμπλεκομένων για την χάραξη της διεθνούς οικονομικής πολιτικής μίας χώρας, υπουργείων, κρατικών υπηρεσιών και κρατικά ελεγχόμενων εταιρειών.

Συμπερασματικά το πλαίσιο γέννησης της ομάδας των έξι πιο ανεπτυγμένων χωρών, δεν οφείλεται μόνο στις αναμενόμενες οργανωτικές και λειτουργικές συνέργιες της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας, ούτε μόνο στις συστημικές μεταβολές του διεθνούς οικονομικού συστήματος των αρχών της δεκαετίας του 1970 ή στην επάρκεια άλλων εθνικών μακροοικονομικών πολιτικών παρεμβάσεων στην αγορά. Οφείλεται και στην συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας σταδιακού μετασχηματισμού του κυρίαρχου υποδείγματος ερμηνευτικής κατανόησης και πράττειν της διεθνούς οικονομικής πολιτικής του κράτους, εξέλιξη που έχει τις εξής επιπτώσεις, σε θεωρητικό επίπεδο, για την πολυσχιδή σχέση εγχώριου και διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος.

Τα βασικά στάδια μεταβολής του υποδείγματος της διεθνούς οικονομικής πολιτικής ενός κράτους

- I. Αποδεικνύεται η ανυπαρξία μίας *a priori* περιεχομένου γραμμικής επιρροής, της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας στο λογισμικό λήψης των αποφάσεων της διεθνούς οικονομικής πολιτικής μιας χώρας, και ως εκ τούτου οι εκροές αυτού του συστήματος αποφάσεων δεν είναι ούτε δεδομένες, ούτε απόλυτα προβλέψιμες.
- II. Η αποσαφήνιση της σχέσης εγχώριου – διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος, δεν εγκλωβίζεται σε ένα αφηρημένο ή τομεακά καθορισμένο ισοζύγιο κόστους – οφέλους, περιλαμβάνει ωστόσο δυνατότητες συγκρότησης των θέσεων / επιλογών / κινδύνων /

ευκαιριών, των εγχώριων δρώντων στις πολυεπίπεδες διαδράσεις τους.

- III. Οι λειτουργικές και οργανωτικές συνέργειες της αλληλεξάρτησης δύο ή περισσότερων χωρών δεν απαιτούν την ανάπτυξη της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας, καθώς πιθανές εστίες οικονομικής και πολιτικής διένεξης σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο μπορούν υπό ορισμένες προϋποθέσεις να διεμβολίσουν την συναίνεση που έχει επιτευχθεί μεταξύ των κρατών σε συγκεκριμένες θεματικές περιοχές και μορφές οικονομικής συνδιαχείρισης .
- IV. Η ύπαρξη συνεργασιακών δομών μεταξύ δύο ή περισσότερων χωρών δεν προδικάζει τι είναι εν ευθέτω χρόνω κανονικοποίηση και θεσμική αποκρυστάλλωση εθιμικών τύπων οικονομικής συνδιαχείρισης, καθώς η δημιουργία διεθνών οικονομικών καθεστώτων, απαιτεί σύγκλιση των πρωτογενών ελατηρίων διαμόρφωσης της διεθνούς οικονομικής πολιτικής των εμπλεκόμενων χωρών.
- V. Τέλος η ανάλυση της σχέσης διεθνούς – εγχώριου ειδικού περιβάλλοντος, και οι επιρροές της στο σύστημα της διεθνούς οικονομικής πολιτικής μιας χώρας, δεν πρέπει να εδράζεται σε δίπολα , αλλά υποχρεωτικά εμπλέκει πολλά επίπεδα δρώντων και αλληλοπεριχωρούμενες θεματικές ενότητες με δυναμικά διαμορφούμενο περιεχόμενο .

Έτσι αναδεικνύεται και ο διττός χαρακτήρας της διεθνούς οικονομικής πολιτικής, ο οποίος είναι : αφενός το εγχείρημα της ποιοτικής / ποσοτικής μεταβολής των διασυνοριακών οικονομικών συναλλαγών , με βάση της στοχοθετήσεις και τις προτεραιότητες του εθνικού συστήματος λήψης αποφάσεων και αφετέρου η προσπάθεια αποφυγής υλοποίησης

κινήσεων εκ μέρους των ανταγωνιστικών ή και των συνεργαζόμενων χωρών που θα μπορούσαν να επιφέρουν αρνητικά αποτελέσματα στις προαναφερθείσες στοχοθετήσεις. Σε κάθε πλαίσιο λοιπόν διεθνούς οικονομικής πολιτικής, η διαφοροποίηση των δρώντων, των θεματικών περιοχών και των εργαλείων παρέμβασης, παράγει με ιστορικά διαμορφούμενους όρους, δυναμικά σημεία εξισορρόπησης των αποκαλούμενων κρατών, οικονομικών συμφερόντων και των θεμελιωδών πυλώνων – ιδεών, στις οποίες αυτά στηρίζονται.³⁵

Η ομάδα των έξι πιο ανεπτυγμένων χωρών δεν συγκροτήθηκε σε ιδεολογικό και πολιτικό κενό, άλλωστε επρόκειτο για μία πρωτογενή προσπάθεια συντονισμού οικονομικών πολιτικών. Ήδη από το 1962, είχε δημιουργηθεί η ομάδα των 10, ενώ οι αναπτυσσόμενες χώρες συντονίζουν τη δράση τους στα πλαίσια της ομάδας – G7, ενώ σημαντική ήταν και η πρωτοβουλία της κοινής υπουργικής επιτροπής του συμβουλίου των διοικητών της τράπεζας και του ταμείου, για τη μεταφορά πόρων στις αναπτυσσόμενες χώρες . Παράλληλα , υπήρχε ουσιαστική δραστηριοποίηση του προπομπού της σημερινής διεθνούς νομισματικής και οικονομικής επιτροπής, του Δ.Ν.Τ. , ενώ στον τομέα παροχής πιστώσεων και της αναδιαπραγμάτευσης εθνικών χρεών, ήταν γνωστή η λειτουργία του κλαμπ των Παρισίων από το 1956.

Η ιδέα και η αναγκαιότητα συντονισμού των διεθνών οικονομικών πολιτικών των περισσότερο ανεπτυγμένων βιομηχανικών χωρών, αποδίδεται στον Henry Kissinger . Η ιδέα αυτή προωθήθηκε στα πλαίσια του “έτους της Ευρώπης”. Συνάντησε όμως την αντίδραση της Γαλλίας, που ήταν δύσπιστη σε οποιαδήποτε καλοκάγαθη μορφή αμερικανικού πολυμερισμού. Εν τέλει αντί μίας διευρυμένης συνάντησης 25 Μαρτίου

---

³⁵ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

του 1973, ο υπουργός οικονομικών των ΗΠΑ George Shultz, προσκάλεσε τους ομολόγους του , από το Ηνωμένο Βασίλειο, την Γαλλία και την Ο.Δ.Γ., στο Λευκό Οίκο προκειμένου να ανταλλάξουν απόψεις για τη νέα οικονομική και νομισματική πραγματικότητα που είχε δημιουργηθεί μετά την απόφαση του προέδρου των ΗΠΑ να παύσει την υποστήριξη της πώλησης χρυσού στην τιμή των 35 \$ ανά ουγκιά , θέτοντας έτσι το οριστικό τέλος στο σύστημα των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών. Η συνάντηση αυτή προετοίμασε το έδαφος όχι μόνο για την διεξαγωγή εντατικότερων διαβουλεύσεων, αλλά και για το εγχείρημα συγκρότησης της ομάδας των έξι πιο ανεπτυγμένων χωρών το 1975.

Η ιδέα συζητήθηκε εκ νέου τον Ιούλιο του 1975 . Ακολούθησαν και άλλες διαβουλεύσεις με κατάληξη την πρόσκληση του γάλλου προέδρου Giscard D' Estaing, προς τους ομολόγους του , των ΗΠΑ, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ο.Δ.Γ., της Ιαπωνίας, και της Ιταλίας για συνάντηση κορυφής 15 Νοεμβρίου 1975.

Παρακάτω θα δούμε τους στόχους της κάθε εμπλεκόμενης χώρας στο εγχείρημα της ομάδας των έξι .

Για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η σύμπραξη με τις κυριότερες βιομηχανικές χώρες του καπιταλιστικού συστήματος δεν προέκυψε ως επιλογή της διεθνούς οικονομικής συνδιαχείρισης, αλλά ως αναγκαία λύση τερματισμού της μακροοικονομικής αστάθειας που είχε αυξηθεί επικίνδυνα από τον Αύγουστο του 1971. Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο η μακροοικονομική πολιτική των ΗΠΑ διαπιστώνεται ολοένα πιο ευγενική ως προς την υπεράσπιση του αμερικανικού νομίσματος . Δεν στηριζόταν σε μία μακροπρόθεσμη στρατηγική συχνά, ωστόσο εδραζόταν σε ad hoc μέτρα κεφαλαιακών ελέγχων και παρεμβάσεων

στην συναλλαγματική αγορά και επιχειρούσε ουσιαστικά να εξισορροπήσει την λειτουργία του αμερικανικού νομίσματος στις ΗΠΑ και στο διεθνές οικονομικό σύστημα.³⁶

Η αντιμετώπιση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του αμερικανικού νομίσματος παρουσιάζει έντονη διαφοροποίηση μεταξύ μιας παθητικής στάσης όσον αφορά τη διοίκηση και μίας περισσότερο ενεργητικής – παρεμβατικής στάσης . Διακρίνεται λοιπόν ότι το ενδιαφέρον της αμερικανικής διεθνούς οικονομικής πολιτικής για συνεργασία δεν ήταν παγιωμένο στο σύστημα λήψης οικονομικών αποφάσεων της.

Ταυτόχρονα, η ανάλυση της αμερικανικής οικονομικής πολιτικής καταδεικνύει ότι ενώ στην δεκαετία του 1950 οι δύο βασικοί στόχοι ήταν σταθερότητα των τιμών και η πλήρης απασχόληση, στη δεκαετία του 1960 προωθούνται ως στόχοι οι διατηρήσιμοι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης του ΑΕΠ και η διατήρηση χαμηλών ποσοστών ανεργίας, με ανοχή σε ορισμένου εύρους πληθωριστικές πιέσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι η οικονομική έκθεση του προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής το 1966 ενέκρινε ότι ο πληθωρισμός του 1965, οφειλόταν σε προσωρινές μεταβολές των τιμών σε τρόφιμα και εμπορεύματα γι' αυτό και δεν θα είχε συνέχεια. Πέντε έτη μετά την οικονομική έκθεση του πρόεδρου των ΗΠΑ, και συγκεκριμένα την χρονολογία 1970, ανέφερε ότι οι πληθωριστικές πιέσεις σπανίως τερματίζονται χωρίς μία προσωρινή αύξηση της ανεργίας.³⁷

Ο πληθωρισμός λοιπόν και έλεγχός του , με κάθε κόστος στην απασχόληση, αναδεικνύεται σε μία μεγάλη προτεραιότητα από το τέλος του 1968. Αν και η μονομερής δράση δεν επέφερε θετικά αποτελέσματα,

---

³⁶ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

³⁷ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

ως συνέπεια η οικονομική έκθεση του προέδρου των ΗΠΑ τονίζει το 1974 ότι η προσπάθεια μείωσης πληθωριστικών τάσεων θα είναι δυσμενής και μακροχρόνια . Επιχειρείται από τις ΗΠΑ μία προσπάθεια διεθνούς οικονομικής συνεργασίας , εκτός των καθιερωμένων πλαισίων των διεθνών οικονομικών οργανισμών, κάτι ωστόσο που χρειάστηκε περίπου μία τριετία έως ότου προσδιορίσει αποφάσεις συντονισμού οικονομικών πολιτικών. Σε κάθε περίπτωση η ανάλυση των επιλογών της αμερικανικής διεθνούς οικονομικής πολιτικής δεν πρέπει να εξαντλείται με όρους ηγεμονικής παρακμής ή αποσπασματικής και θεματικά διαμορφούμενης στοχοθέτησης, οφείλει όμως να λάβει υπόψη, τόσο τον ιστορικά διαμορφωμένο ρόλο των ισχυρών φορέων της νομοθετικής εξουσίας όσο και την εκάστοτε σχέση της αμερικανικής εκτελεστικής εξουσίας με εγχώριες ομάδες πίεσης.

Στην περίπτωση της Γαλλίας η ιδέα του διεθνούς συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, προωθήθηκε ουσιαστικά μετά την εκλογή του Valery Giscard D' Enstaing (Μάιος 1974). Ο προκάτοχός του George Pompidou υποστήριζε ότι η Γαλλία έπρεπε να είναι εκπρόσωπος της δυτικοευρωπαϊκής οικογένειας και να διαβουλεύεται με τις ΗΠΑ σε επίπεδο διμερές, ρυθμίζοντας σημαντικά ζητήματα νομισματικής οικονομικής, αλλά και πολιτικής υφής. Ο D' Enstaing που είχε διατελέσει υπουργός οικονομικών τόσο υπο την De Gaulle, όσο και υπό τον Pompidou επιθυμούσε την επανα-οριοθέτηση των σχέσεων Γαλλίας και ΗΠΑ σε ένα περισσότερο συνεργασιακό πλαίσιο. Αυτό φάνηκε από τις τέσσερις κινήσεις στην αρχή της προεδρίας του.³⁸

Στην συλλογιστική του υπήρχαν δύο βασικοί λόγοι αιτιολόγησης μιας διάσκεψης κορυφής των κυριότερων βιομηχανικών χωρών:

---

³⁸ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

Α) η ανάγκη συνεργασίας συντονισμού στα πλαίσια ενός υπόβαθρου συνεννόησης, όπως το ευρωπαϊκό που είχε επιβάλλει την τάξη στην Ευρώπη του 19ου αιώνα. Το νεότευκτο είχε μία θεμελιώδη Αριστοτελικού τύπου ποιοτική διαφορά καθώς ενώ υπήρχαν τα κοινά χαρακτηριστικά της συγκέντρωσης ισχύος, της περιορισμένης – εκλεκτικής συμμετοχής κρατών, του προσδιορισμού κοινών κινδύνων – απειλών, και της προσωπικής επαφής των ηγετών, έλειπε το γνώρισμα του ελέω θεού μονάρχη· δηλαδή οι αρχηγοί των εμπλεκόμενων χωρών είχαν αναδειχθεί με δημοκρατικές διαδικασίες και λογοδοτούσαν στο εγχώριο πολιτικό και οικονομικό τους σύστημα, γεγονός που περιέπλεκε τον χαρακτήρα των διαπραγματεύσεων και την δυνατότητα ανάληψης σημαντικών δεσμεύσεων στο επίπεδο στοχοθέτησης και δράσης. Επιπλέον η νέα πρωτοβουλία της ομάδας των έξι, έπρεπε να συμπορευθεί με το θεσμοποιημένο κύκλο των πέντε βασικών δυνάμεων του διεθνούς πολιτικού συστήματος, στο συμβούλιο ασφαλείας, και μάλιστα γνωρίζοντας ότι οι δύο από αυτούς η Κίνα και η ΕΣΣΔ δεν θα είχαν συμμετοχή σε αυτό το επιχείρημα εξαιτίας του διαφορετικού πολιτικού οικονομικού τους καθεστώτος. Ο D' Estaing, περίμενε ότι μπορούσε να προωθήσει με ουσιαστικό τρόπο την πρωτοβουλία της ομάδας των έξι, χρησιμοποιώντας τις διευρυμένες εξουσίες της γαλλικής προεδρίας κινούμενος μεταξύ δύο κλασικών μορφών διαδρασης στο διεθνές πολιτικό σύστημα, δηλαδή των διμερών διακρατικών σχέσεων και των κρατικών σχέσεων στα πλαίσια των Διεθνών Οικονομικών Οργανισμών. Άλλωστε η υιοθέτηση της διπλωματίας των ηγετών οριοθετούσε μία ευέλικτη και ελάχιστα γραφειοκρατική μορφή συνεργασίας, ενώ εξυπηρετούσε τον στόχο της αντιμετώπισης των

οικονομικών προβλημάτων των αρχών της δεκαετίας του 1970, καθώς δεν ήταν δυνατόν να αντιμετωπιστούν μονομερώς.

B) Ο D' Estain επιθυμούσε την ανάληψη σημαντικών πρωτοβουλιών σε ζωτικού ενδιαφέροντος θεματικές ενότητες της διεθνούς οικονομίας από την Γαλλία, προσδοκώντας την προσπόριση ουσιαστικών οφελών από μία τέτοια διεθνοποιημένη πολιτική, κρίνοντας ότι η Γαλλία θα μπορούσε να εδραιώσει ξανά το ρόλο της ως μία εκ των ισχυρότερων δυνάμεων, όχι με βάση το παρελθόν και την αρνητική οριοθέτησή της στην οικονομική ηγεμονία των ΗΠΑ. Η ομάδα των έξι, δεν θα ήταν έτσι ένα νέο παγκόσμιο συμβούλιο οικονομικής ασφαλείας, αλλά μία ευκαιρία αναδιάταξης των όρων της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας στις ευρώ-ατλαντικές σχέσεις.

Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου αντιλαμβανόμενη τις επιπτώσεις της συνεχούς ύφεσης καίριων μακροοικονομικών δεικτών της βρετανικής οικονομίας, επεδίωκε μία συλλογική αντιμετώπιση ορισμένων διεθνών οικονομικών προβλημάτων, υπογραμμίζοντας την αναγκαιότητα αποφυγής οποιασδήποτε σκέψης συγκρότησης ενός νέου θεσμοποιημένου συνεργασιακού σχήματος στο διεθνές οικονομικό σύστημα. 39

Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 ο Edward Heath, επιχείρησε μία ουσιαστική μεταβολή της βρετανικής στοχοθέτησης σε αρκετά ζητήματα της εγχώριας οικονομικής πολιτικής, υποσχόμενος προεκλογικά ότι το συντηρητικό κόμμα θα προχωρήσει σε περικοπή φόρων, μείωση κρατικής παρέμβασης στην αγορά, τροποποίηση αρκετών

---

³⁹ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

πτυχών των εργασιακών σχέσεων, όμως αναγκάστηκε να υπαναχωρήσει σύντομα μετά την εκλογική του επιτυχία, καθώς η αύξηση του ποσοστού ανεργίας και οι πληθωριστικές πιέσεις λειτουργούσαν ως αποσταθεροποιητικοί παράγοντες για την κυβέρνησή του .

Η νίκη του κόμματος των εργατικών το 1974, δεν προέκρινε μία αναβαθμισμένη διεθνής οικονομική συνεργασία, καθώς η προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης επιχειρήθηκε με την αλλαγή του περιεχομένου της κρατικής παρέμβασης στην αγορά και με προσφυγή σε υφιστάμενους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς σύμφωνα με το Δ.Ν.Τ. το 1976.

Η συμμετοχή επομένως του Ηνωμένου Βασιλείου στην ομάδα των έξι, δεν ήταν μέρος μιας νέας στοχοθέτησης του συστήματος διεθνούς οικονομικής πολιτικής, αλλά μέρος της αναγκαίας προσαρμογής στη νέα πραγματικότητα του συστήματος των ελεύθερων κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών. Σημαντικές μεταβολές στο πλαίσιο ερμηνευτικής κατανόησης και πράξης της βρετανικής οικονομικής πολιτικής διακρίθηκαν μόνο μετά το 1979 και με την επικράτηση του νέο- συντηρητικού προτύπου της Θάτσερ και των βασικών θεωρητικών του βρετανικού συντηρητικού κόμματος Lawson και Joseph.

Η αποδοχή της Ιαπωνίας στην ομάδα των έξι, ήταν αποτέλεσμα της σημαντικής μεταπολεμικής οικονομικής ανάπτυξης και της συνακόλουθης αναβάθμισης του ρόλου της στην διαχείριση των προβλημάτων διεθνούς οικονομικού συστήματος. Η διεθνής οικονομική πολιτική της Ιαπωνίας είχε τρεις βασικούς άξονες στην δεκαετία του 1970: πρώτον, την διατήρηση και ισχυροποίηση των οικονομικών / πολιτικών / αμυντικών δεσμών με τις ΗΠΑ , δεύτερον την προώθηση των οικονομικών συμφερόντων της χώρας σε όλον τον κόσμο, υπό τον όρο ότι δεν προκύπτει κίνδυνος διάρρηξης του πρώτου άξονα και τρίτον, την

εξασφάλιση της απρόσκοπτης εισροής πρώτων υλών και ενεργειακών πόρων σε σταθερές τιμές, και αύξηση των εισαγωγών αλλοδαπής τεχνολογίας και τεχνογνωσίας σε στοχευόμενους κλάδους της εθνικής οικονομίας.

40

Η Ιαπωνία λοιπόν το 1970 δεν είχε σχέση με, την υπό αμερικανική επιστασία χώρα του 1951, που το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν μικρότερο από αυτό της Βραζιλίας και της Μαλαισίας. Οι εξαγωγές της στις ΗΠΑ αυξάνονταν ραγδαία την περίοδο του 1964 – 1970 , ενώ το διμερές εμπορικό ισοζύγιο ήταν πλεονασματικό για την Ιαπωνία από το 1965. Το 1973 ωστόσο η ιαπωνική οικονομία παρουσίασε έντονα χαρακτηριστικά, επιτάχυνση πληθωρισμού και επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ και των εγχώριων αποταμιεύσεων, αλλά και αύξηση του κόστους εργασίας. Το κόστος του πρώτου πετρελαϊκού σοκ ήταν εξαιρετικά ισχυρό για την εγχώρια οικονομία γι' αυτό και ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ το 1974 ήταν αρνητικός.

Η διασκεψη του Rambouillet λοιπόν, έδινε τη δυνατότητα στην Ιαπωνία να ξεπεράσει τα οικονομικά της προβλήματα μέσω της συλλογικής δράσης των έξι πιο ανεπτυγμένων χωρών . Η άρθρωση των διαπραγματευτικών θέσεων της ιαπωνικής κυβέρνησης δεν ήταν εύκολο να γίνει, καθώς ασκούσαν πιέσεις από τις δύο σημαντικότερες επιχειρήσεις της Ιαπωνίας. Ωστόσο η πλεονεκτική θέση διευκόλυνε τόσο την συγκρότηση εννιαίων κυβερνητικών θέσεων, όσο και την προσπάθεια της ιαπωνικής πλευράς να διευρύνει την ατζέντα της διάσκεψης του Rambouillet, περιλαμβάνοντας ζητήματα εκτός των νομισματικών σχέσεων, όπως η διαμόρφωση των σχέσεων βορρά- νότου.

---

⁴⁰ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

Εξάλλου η προσθήκη μιας Ασιατικής χώρας (ως της μοναδικής) σε αυτήν την προσπάθεια ενίσχυε κατά πολύ το σκοπό της ομάδας.⁴¹

Η μεταπολεμική διεθνής οικονομική πολιτική της Ο.Δ.Γ. βασιζόταν στην αρχή του πολυμερισμού . Η συμμετοχή της στο εγχείρημα της ομάδας των έξι, δεν ήταν πράξη ενίσχυσης της εγχώριας προσπάθειας για οικονομική σταθερότητα, αλλά πράξη ουσιαστικής αναβάθμισης του λειτουργικού ρόλου της χώρας και του διεθνούς οικονομικού συστήματος . Η Ο.Δ.Γ. δεν συμμετείχε στον θεσμό του συμβουλίου ασφαλείας του ΟΗΕ. Ήταν η πιο εύρωστη οικονομία της Ε.Ο.Κ. και η αναβάθμιση της διεθνής οικονομικής συνεργασίας θα επιδρούσε ενισχυτικά για τη θέση της στην Δυτικο-ευρωπαϊκή οικονομική συσσωμάτωση . Αυτό δεν σημαίνει ότι μειωνόταν η αξία που απέδιδε η γερμανική εξωτερική πολιτική στην δύναμη του Γαλλο-γερμανικού άξονα και στην περαιτέρω ενίσχυση των διμερών διακρατικών επαφών. Σαφώς επιχειρούνταν η μεγέθυνση του κύρους της Ο.Δ.Γ. στις διεθνείς χρηματαγορές. Η τελευταία υποστήριζε μία ευέλικτη και ελάχιστα γραφειοκρατική μορφή της ομάδας των έξι. Το παραπάνω επιβεβαιώνεται και από τις απόψεις αφενός του καγκελάρου Helmut Schmidt και αφετέρου του χριστιανοδημοκράτη Helmut Kohl, ο οποίος υπογράμμισε ότι οι ετήσιες συναντήσεις κορυφής είναι χρήσιμες ως προς την ανταλλαγή απόψεων και δεν θα έπρεπε σε καμία περίπτωση να αποκτήσουν υπόσταση θεσμική.

Σε κάθε περίπτωση όμως η ανάλυση της διεθνούς οικονομικής πολιτικής της Ο.Δ.Γ. , προϋποθέτει την κατανόηση της ιστορικά διαμορφούμενης διαδοχής στο πλαίσιο συνεργασίας/ανταγωνισμού, μεταξύ της ανεξάρτητης Bundesbank, της ομοσπονδιακής πολιτικής παρουσίας των

---

⁴¹ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

αρμοδίων, για την υλοποίηση της οικονομικής πολιτικής υπουργείων, των ισχυρών οικονομικών ομίλων, ειδικά με την μελέτη των πολλαπλών διασυνδέσεων του τραπεζικού με το βιομηχανικό κεφάλαιο. Αν και προτεραιότητα της γερμανικής οικονομικής πολιτικής, ήταν η σταθερότητα των τιμών και μείωση πληθωριστικών πιέσεων υπήρχε πάντα στενή παρακολούθηση της διακύμανσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας, καθώς ο έτερος βασικός στόχος της χώρας ήταν η συνεχής ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των γερμανικών εξαγωγών.⁴²

Η συμμετοχή της Ιταλίας στην ομάδα των έξι , επιβεβαίωνε το κύρος μιας βιομηχανικής δύναμης έχοντας την επίγνωση ότι ο ρόλος της χώρας στις διασκέψεις, θα ήταν περισσότερο συνεργασιακός παρά καθοδηγητικός. Οι βασικοί πυλώνες της ιταλικής εξωτερικής πολιτικής, εδράζονταν στην συμμετοχή της χώρας στο NATO και στην Ε.Ο.Κ. , καθώς με αυτό τον τρόπο εξασφαλιζόνταν η οικονομική, πολιτική και κοινωνική σταθερότητα. Ωστόσο η δυνατότητα να διαβουλευθεί με τα υπόλοιπα κράτη της ομάδας των έξι σε μια διευρυμένη ατζέντα θεματικών ενοτήτων , ενίσχυε σίγουρα τον ρόλο της στο διεθνές οικονομικό σύστημα .

Ο ιταλός πρωθυπουργός Moro, πίεσε αρκετά την συνάντηση του Ελσίνκι προκειμένου να διασφαλιστεί η συμπερίληψη της χώρας του στο προετοιμαζόμενο εγχείρημα , τονίζοντας την ανάγκη ύπαρξης άλλης μία δικλείδας ασφαλείας, για την ισχυροποίηση του ιταλικού πολιτικού και οικονομικού συστήματος , το οποίο αντιμετωνιζόταν καχύποπτα εξαιτίας της ανόδου της πολιτικής δύναμης του ιταλικού κομμουνιστικού κόμματος. Ένας ακόμη λόγος ήταν η διαπίστωση πως δεν θα μπορούσε να ανταπεξέλθει στις πιέσεις πληθωρισμού που ολοένα και αυξάνονταν ,

---

⁴² Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

την κατακόρυφη πτώση του ρυθμού σχηματισμού κεφαλαίου , τους αρνητικούς ρυθμούς του ΑΕΠ και τέλος την αυξανόμενη ανεργία · δεν θα μπορούσε λοιπόν να ανταπεξέλθει σε όλα τα παραπάνω χωρίς την εξωτερική νομιμοποίηση μίας συλλογικής οικονομικής προσπάθειας των κυριότερων δημοκρατικών χωρών , υπερβαίνοντας τις αδυναμίες που προκαλούσε η πολιτική διάσπαση , οι πελατειακές σχέσεις , και η εύθραυστη φύση της κυβέρνησης.⁴³

Ο Καναδάς δεν έλαβε μέρος στην πρώτη συνάντηση του Rambouillet, συμμετείχε όμως στη δεύτερη, και λιγότερο ουσιαστική συνάντηση, του Puerto Rico, το 1976. Οι ΗΠΑ επέμεναν στην συμπερίληψη του καναδικού κράτους στις ετήσιες διασκέψεις, εξαιτίας των τόσο σημαντικών αποθεμάτων πρώτων υλών που αυτό διέθετε , και γιατί μόνο έτσι θα μειωνόταν ο ευρωκεντρικός χαρακτήρας της ομάδας των έξι . Ο Καναδάς υπό την πολιτική εξουσία του Pierre Trudeau, θεωρούσε ότι η συμμετοχή της χώρας στις ετήσιες συναντήσεις κορυφής, θα επέτρεπε την προώθηση των εθνικών θέσεων σε ζητήματα ζωτικής σημασίας, όπως το διεθνές εμπόριο, ενώ ταυτόχρονα θα δημιουργούσε και τις προϋποθέσεις ανάπτυξης μίας ειδικής σχέσης με κράτη που ο Καναδάς δεν είχε ιδιαίτερη προσέγγιση στο παρελθόν.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1960 έως τις αρχές της δεκαετίας του 1980, η στοχοθέτηση της διεθνούς οικονομικής πολιτικής του Καναδά δεν ήταν απόλυτα ευκρινής, αλλά εξαντλούνταν σε ad hoc ρυθμίσεις και παρεμβάσεις σε όλα τα σημαντικά διεθνή οικονομικά και νομισματικά ζητήματα. Πολύ συχνά δεν δίσταζε να απέχει από τους γενικά

---

⁴³ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

θεσπισμένους κανόνες συγκεκριμένων θεματικών περιοχών του διεθνούς οικονομικού συστήματος.⁴⁴

Στις διασκέψεις της ομάδας των επτά συμμετείχε από το 1977 και η ΕΟΚ, όχι ως κανονικό μέλος αλλά ως υπερεθνικός οργανισμός αντιπροσώπευσης των συμφερόντων των κρατών – μελών της , και βεβαίως αποκλειστικά στα πεδία αρμοδιότητας της . Η πρώτη συνάντηση της ομάδας των έξι στο Rambouillet, είχε αποτελέσει αντικείμενο έντονης κριτικής κατά τη διάρκεια των συζητήσεων του ευρωπαϊκού συμβουλίου της Ρώμης , από τις πέντε μικρότερες χώρες της Ε.Ο.Κ., που θεωρούσαν πως η επιλεκτική συμμετοχή της Γαλλίας, της Ιταλίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ο.Δ.Γ. , υποβάθμιζε την προοπτική ισχυροποίησης της Ε.Ο.Κ. σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής και παρέκαμπε τα δικά τους εθνικά συμφέροντα. Ειδικά μετά την ανακοίνωση της πρόθεσης των κρατών της ομάδας των έξι, να επαναλάβουν την διάσκεψη στο Puerto Rico το 1976, το αίτημα της κοινής εκπροσώπησης των χωρών της Ε.Ο.Κ. επανήλθε με πιο δυναμικό τρόπο. Ενδεικτική είναι η δήλωση του ολλανδού πρωθυπουργού Den Uyl, ότι η κοινότητα με αυτόν τον τρόπο διασπάται και τοποθετείται στην μία πλευρά, ενώ ταυτόχρονα οι άλλες τέσσερις δρουν ως διευθυντήριο. Η Γαλλία ωστόσο εναντιωνόταν στο ενδεχόμενο ένταξης της ΕΟΚ στην ομάδα των έξι, καθώς ο οργανισμός αυτός δεν ήταν κλασικού τύπου πρωτογενές υποκείμενο του δημοσίου διεθνούς δικαίου. Υπήρχε η αβεβαιότητα ότι θα περιέπλεκε την διαπραγματευτική διαδικασία , εξαιτίας της εμπλοκής στις συζητήσεις κρατών με ανύπαρκτο ή πολύ μικρό διεθνές οικονομικό και πολιτικό βάρος.⁴⁵

---

⁴⁴ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

⁴⁵ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

Ωστόσο στο ευρωπαϊκό συμβούλιο τον Ιούλιο του 1976, οι ευρωπαίοι πολιτικοί αρχηγοί εξετάζοντας τα αποθέματα της προηγούμενης διάσκεψης , έφτασαν ομόφωνα σε συμφωνία ότι εάν λάβουν χώρα στο μέλλον άλλες συναντήσεις κορυφής, θα πρέπει να πραγματοποιούνται προηγουμένως διαβουλεύσεις, έτσι ώστε να αντιπροσωπεύονται αποτελεσματικότερα τα κοινοτικά συμφέροντα . Η πιο σημαντική παρέμβαση προήλθε όμως από το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, το οποίο κατέληξε ομόφωνα σε ψήφισμα που τόνιζε, ότι τα προβλήματα που θα εξεταστούν από την οικονομική διάσκεψη του Λονδίνου στις 6 και 7 Μαΐου του 1977 , αφορούν άμεσα τις αρμοδιότητες της κοινότητας και τα θεμελιώδη συμφέροντα των κρατών – μελών της.

Συνεχίζοντας υπογράμμισε ότι πρέπει να γίνουν σεβαστές οι διαδικασίες και τα συστήματα της κοινότητας σε διεθνείς συνδιασκέψεις , υπενθυμίζοντας την δέσμευση ότι η κοινότητα πρέπει να μιλά με μία φωνή στις διεθνείς σχέσεις . Το κοινοβούλιο επέμεινε έτσι, ότι η κοινότητα πρέπει να αντιπροσωπευθεί στην οικονομική συνάντηση κορυφής του Λονδίνου και ζητούσε με άμεσο τρόπο τόσο από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών της Ε.Ο.Κ. , όσο και από το ευρωπαϊκό συμβούλιο , να συνεργαστούν προς αυτήν την κατεύθυνση και από την αντίστοιχη χώρα υποδοχής της διάσκεψης να λάβει άμεσα μέτρα. Τελικά έπειτα από την λήξη των εργασιών του ευρωπαϊκού συμβουλίου της Ευρώπης εκδόθηκε ανακοινωθέν που ανέφερε ότι ο πρόεδρος του συμβουλίου και ο πρόεδρος της επιτροπής, θα προσκληθούν να λάβουν μέρος σε εκείνες τις συνεδριάσεις της συνάντησης της Downing street, όπου υπάρχουν ζητήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της κοινότητας. Παραδείγματα τέτοιων θεμάτων είναι οι διαπραγματεύσεις για το διεθνές εμπόριο και ο διάλογος βορρά – νότου . Έτσι στην διάσκεψη κορυφής της ομάδας των επτά στο Λονδίνο, συμμετείχε και ο

πρόεδρος της ευρωπαϊκής επιτροπής Roy Jenkins, την δεύτερη ημέρα που συζητήθηκαν θέματα όπως : τα ελλείμματα των ισοζυγίων πληρωμών , το διεθνές εμπόριο , η διαχείριση της ενεργειακής κρίσης και η πορεία των σχέσεων με τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.⁴⁶

Η συμμετοχή της ΕΟΚ στα αρχικά στάδια διάσκεψης της ομάδας των επτά, ενίσχυσε το κύρος της στη διεθνή οικονομική κοινότητα και έθεσε τις βάσεις για την διεύρυνση της αυτόνομης παρουσίας της στις διεθνείς σχέσεις .

Τέλος η ρωσική ομοσπονδία συμμετείχε στον διάλογο των διασκέψεων της ομάδας των επτά για συγκεκριμένα ζητήματα στο χρονικό διάστημα 1991 – 1993 , ενώ από το 1994 ως το 1996, λαμβάνει μέρος στις συζητήσεις επί πολιτικών θεμάτων . Το σημαντικό και κρίσιμο σημείο ουσιαστικής εμπλοκής της στις ετήσιες συναντήσεις κορυφής , ήταν η διάσκεψη του Denver (1997), όπου συμμετείχε στις περισσότερες θεματικές περιοχές, προδιαγράφοντας την αποδοχή της ως πλήρες μέλος της ομάδας των οκτώ πλέον ανεπτυγμένων χωρών που πραγματοποιήθηκε το επόμενο έτος στην διάσκεψη του Birmingham (1998).

Στις συνεδριάσεις της G7 συναντώνται οι υπουργοί Οικονομικών και οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών του Καναδά, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας, της Ιαπωνίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και των Ηνωμένων Πολιτειών για να συζητήσουν παγκόσμια οικονομικά θέματα. Στην ετήσια συνεδρίαση της G8 συμμετέχουν οι πολιτικοί αρχηγοί των χωρών της G7 και της Ρωσίας. Οι συνεδριάσεις της G8 είχαν αρχικά σχεδιαστεί ως φόρουμ για τη συζήτηση παγκόσμιων οικονομικών

---

⁴⁶ Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

θεμάτων, αλλά η ατζέντα των συνεδριάσεων διευρύνθηκε σημαντικά ώστε πλέον να μην περιλαμβάνει μόνο καθαρά μακροοικονομικά και εμπορικά θέματα, αλλά και θέματα σχετικά με την ασφάλεια, το περιβάλλον και την ανάπτυξη. Ο νέος ρόλος της G20 επέφερε αλλαγές στην ατζέντα της G8, εστιάζοντας περισσότερο σε πολιτικά και παγκόσμια θέματα (π.χ. κλιματική αλλαγή και ανάπτυξη). Η ΕΕ είναι πλήρες μέλος της G8 και εκπροσωπείται από τους προέδρους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Χώρα	Γλώσσα (ες)	Πρωτεύουσα	Έκταση	Πληθυσμός	Αντιπροσωπευτής
 Γαλλία	Γαλλικά	Παρίσι	632.760	64.178.000	Φρανσουά Ολλάντ
 Γερμανία	Γερμανικά	Βερολίνο	357.022	80.767.000	Άγκελα Μέρκελ
 ΗΠΑ	Αγγλικά	Ουάσιγκτον	9.522.950	319.360.000	Μπαράκ Ομπάμα
 Ηνωμένο Βασίλειο	Αγγλικά	Λονδίνο	242.900	64.105.700	Ντέβιντ Κάμερον (έχει την προεδρία από την 1η Ιανουαρίου 2013)
 Ιαπωνία	Ιαπωνικά	Τόκιο	377.915	127.080.000	Σίνζο Άμπε
 Ιταλία	Ιταλικά	Ρώμη	301.318	60.783.711	Ματέο Ρέντσι
 Καναδάς	Αγγλικά, Γαλλικά	Οτάβα	9.984.670	35.540.419	Τζαστιν Τρυντω

2.6 Οι στρατηγικοί στόχοι του G7 για κλίμα, εμπόριο και φτώχεια

Κλίμα, παγκόσμια φτώχεια, η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με τις ΗΠΑ και η ενίσχυση των κυρώσεων -αν κριθεί αναγκαίο- σε βάρος της Ρωσίας λόγω της ανάμειξης της στην κρίση στην Ουκρανία ήταν τα θέματα που κυριάρχησαν στις χθεσινές συζητήσεις των ηγετών των κρατών των επτά ισχυρότερων οικονομιών του πλανήτη (G7), κατά τη δεύτερη και τελευταία ημέρα της συνόδου στη Βαυαρία.

Οι ηγέτες του G7 συμφώνησαν στην απαγκίστρωση των οικονομιών τους από τα ορυκτά καύσιμα και τάχθηκαν υπέρ του καθορισμού ενός στόχου

σε παγκόσμιο επίπεδο, προκειμένου να περιορίσουν την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας παγκοσμίως κατά 2 βαθμούς Κελσίου σε σύγκριση με τα επίπεδα της προβιομηχανικής περιόδου.

Στην ανακοίνωση που εκδόθηκε μετά το τέλος της συνόδου, οι ηγέτες τάσσονται υπέρ μιας μείωσης σε παγκόσμιο επίπεδο των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου «στον μέγιστο βαθμό», κατά 40% έως 70% μέχρι το 2050 σε σύγκριση με το 2010. Τα κράτη-μέλη του G7, τόνισε σε συνέντευξη Τύπου η καγκελάριος της Γερμανίας Ανγκελα Μέρκελ, δεσμεύτηκαν επίσης να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση ύψους 100 δισεκατομμυρίων δολαρίων τον χρόνο για περιβαλλοντικούς σκοπούς, τόσο από δημόσιους όσο και από ιδιωτικούς πόρους.

2.7 Μ.Κ.Ο

Το ενδιαφέρον τελευταία συγκεντρώνεται σε μια «διακυβέρνηση χωρίς κυβέρνηση». Ιδιαίτερα εξετάζονται οι μη κρατικοί συντελεστές, όπως οι διεθνείς ΜΚΟ, που παρουσιάζουν μεγάλη ανάπτυξη κατά τα τελευταία χρόνια, καθώς και τα διεθνή δίκτυα. Μερικές φορές ο όρος παγκόσμια κοινωνία των πολιτών χρησιμοποιείται για την κοινωνία που προωθούν αυτές οι οργανώσεις, σε πλήρη διάσταση με την ιδέα ενός πλανητικού κράτους ή κυβέρνησης.

Σε μερικές ακραίες εκδοχές η «διακυβέρνηση χωρίς κυβέρνηση» συνδέεται με το παλιό όραμα της κατάργησης όλων των κρατών και την αντικατάστασή τους με κοινοτικά σώματα και συστήματα. Τις περισσότερες φορές οι μη κρατικοί παράγοντες αναμένεται να βοηθούν συγκεκριμένα στην επίλυση διεθνών προβλημάτων, τα οποία το παλιό σύστημα αδυνατεί να αντιμετωπίσει. Βρισκόμαστε πράγματι εν μέσω

μιας παγκόσμιας επανάστασης των κοινωνικών οργανώσεων, η οποία μπορεί να αποδειχθεί τόσο σημαντική όσο η εμφάνιση του έθνους-κράτους τον 19^ο αιώνα. Ο Σάλαμων επίσης γράφει ότι υπάρχει «κρίση εμπιστοσύνης απέναντι στην ικανότητα του κράτους». Μεγάλες λοιπόν ιστορικές αλλαγές έχουν ανοίξει τον δρόμο για εναλλακτικούς θεσμούς οι οποίοι θα απαντούν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στις σύγχρονες ανάγκες.

Η συζήτηση τώρα θα πρέπει να στραφεί στο κατά πόσον οι ΜΚΟ μπορούν να γεφυρώσουν το χάσμα. Είναι γεγονός ότι οι διεθνείς ΜΚΟ είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές στο να κινητοποιούν και να ευαισθητοποιούν την κοινή γνώμη, ενεργώντας σαν ομάδες ενδιαφερόντων που πιέζουν διάφορους διεθνείς οργανισμούς και δρουν σαν αντίβαρο σε ιδιωτικά συμφέροντα, προωθώντας διεθνείς αξίες και κανόνες. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτές οι δραστηριότητες συνήθως στοχεύουν να κινητοποιήσουν τα κράτη για να προωθήσουν μέτρα και πολιτικές σε παραμελημένους τομείς, προκειμένου να αναλάβουν τον συντονισμό των εργασιών, αλλά όχι το σύνολο του έργου. Ο τυπικός στόχος των ΜΚΟ είναι τα εθνικά κράτη (π.χ. ασκώντας πίεση να επικυρώσουν τη σύμβαση για την απαγόρευση των ναρκών) ή οι διεθνείς οργανισμοί (π.χ. πιέζοντας τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας να δώσει μεγαλύτερη προσοχή στο AIDS). Αλλά εδώ κλείνει ο κύκλος. Αυτά είναι τα παλιά συστήματα που δεν είναι ικανά να αντιμετωπίσουν τα διογκούμενα διεθνή προβλήματα. Η κριτική τους κάνει καλό, αλλά δεν μπορεί να καλύψει το κενό μιας υπερεθνικής εξουσίας και ενός κράτους πρόνοιας.

Οι διεθνείς ΜΚΟ μπορεί να είναι πολύ αποτελεσματικές στην ευαισθητοποίηση του κοινού και στην αλλαγή των παρωχημένων αντιλήψεων. Η δράση τους όμως είναι πολύ πιο σημαντική όταν στοχεύει

στη δημιουργία θεσμών, στην ψήφιση νόμων και στη κινητοποίηση κυβερνητικών παραγόντων, όπως συνέβη με τα κινήματα για το περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων. Ωστόσο όταν δεν υπάρχουν διεθνείς θεσμοί που μπορούν να επιβάλουν τους απαιτούμενους νόμους, δηλαδή, όταν αυτά τα κινήματα προσπαθούν να δουλέψουν σε διεθνές επίπεδο, χωρίς να υπάρχει κάποια διεθνής κυβέρνηση, η μακροπρόθεσμη αποτελεσματικότητά τους είναι πολύ περιορισμένη και τείνει να εξανεμίζεται ή να ξαναεπιστρέφει στο παλιό υπερφορτωμένο σύστημα.

Εν κατακλείδι οι ΜΚΟ δεν μπορούν να υποκαταστήσουν το κράτος αλλά μόνο να μοιραστούν μερικά βάρη. Οι εθελοντές πυροσβέστες είναι πράγματι πολύτιμοι αλλά δεν μπορούν μόνοι τους να αναλάβουν το έργο της πυρόσβεσης, χωρίς τους κρατικούς πόρους και τους επαγγελματίες πυροσβέστες. Το ίδιο συμβαίνει και σε διεθνές επίπεδο: Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα κάνουν εξαιρετική δουλειά αλλά δεν μπορούν να καλύψουν όλα τα κενά. Ακόμη, οι ΜΚΟ δεν μπορούν να εκτελέσουν εκείνες τις εργασίες που αποτελούν την ουσία της κρατικής λειτουργίας όπως : ζητήματα δημόσιας τάξης και επιβολής των νόμων, καταπολέμηση των εγκληματικών δικτύων, φυλακές, δικαστήρια, συλλογή φόρων κλπ.

Συμπερασματικά, τα κοινωνικά κινήματα και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις μπορούν να είναι σημαντικοί εταίροι του κράτους, αλλά δεν μπορούν να το υποκαταστήσουν και επομένως για να κυβερνήσουν τον πλανήτη χωρίς κυβέρνηση δεν είναι δυνατόν, αφού θα απουσιάζει ο βασικός εταίρος, δηλαδή, η κυβέρνηση.

2.8 Βασικός στόχος ΜΚΟ

Στόχος είναι «η ενσυνείδητη επιδίωξη κάποιου αποτελέσματος. Όταν κάποιο αποτέλεσμα δεν προκύπτει από τυχαίους όρους, αλλά από ενσυνείδητη ενέργεια του ανθρώπου ο οποίος μάλιστα διαλέγει και τα κατάλληλα μέσα για να φτάσει σ' αυτό, τότε λέμε ότι ο άνθρωπος πέτυχε το σκοπό του. Για την επιτυχία απαιτείται η γνώση των μέσων αλλά και κάθε στοιχείου ή δρόμου που οδηγεί στο επιθυμητό τέρμα. Οι σκοποί μπορεί να είναι ατομικοί ή συλλογικοί. Κάθε σκοπός πρέπει να είναι εφικτός, ηθικός, αλλά και τα μέσα που οδηγούν σ' αυτό, ηθικά.» (Ρώμας, Χ.,1984)

2.9 Διεθνή δίκτυα

Μια άλλη μορφή διεθνούς διακυβέρνησης που εξετάζεται, αφορά τα διεθνή δίκτυα στα οποία συμμετέχουν εμπειρογνώμονες, δημόσιοι υπάλληλοι και πολιτικοί από διάφορες χώρες. Αυτά τα δίκτυα μπορούν να προσφέρουν σημαντική πληροφόρηση, συνεργασία και βοήθεια σε διάφορα θέματα, αλλά μέχρι στιγμής δεν έχουμε δει να μπορούν να χειρισθούν από μόνοι τους συγκεκριμένα δύσκολα θέματα. Μερικοί ακαδημαϊκοί οραματίζονται πιο ισχυρά διεθνή δίκτυα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, για την προαγωγή της δημόσιας υγείας, για τα ανθρώπινα δικαιώματα κλπ., αλλά χωρίς μια κυβέρνηση, χωρίς ένα εκλεγμένο πρωθυπουργό ή πρόεδρο, χωρίς δημοκρατικό έλεγχο, χωρίς ένα εκλεγμένο διεθνές κοινοβούλιο. (Αυτή η άποψη μερικές φορές αποκαλείται «λειτουργική».)

Επειδή αυτά τα διεθνή δίκτυα θα αποτελούνταν από εθνικούς οργανισμούς και από δίκτυα εκπροσώπων των διαφόρων εθνικών κυβερνήσεων, θα είχαν παρόμοια προβλήματα με εκείνα που

αντιμετωπίζουν ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας και άλλοι διεθνείς οργανισμοί.

2.10 Παγκόσμια Τράπεζα

Η **Παγκόσμια Τράπεζα** είναι διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, το οποίο παρέχει οικονομική και τεχνική βοήθεια σε αναπτυσσόμενες χώρες για αναπτυξιακά έργα (π.χ. δρόμοι, γέφυρες, σχολεία) με δεδηλωμένο στόχο τη μείωση της φτώχειας. Πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι ο Νοτιοκορεάτης Τζιμ Γιονγκ Κιμ από την 1η Ιουλίου του 2012.

Η Παγκόσμια Τράπεζα δεν θα πρέπει να συγχέεται με τον Όμιλο της Παγκόσμιας Τράπεζας των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος αποτελεί μέλος του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών, και μια οικογένεια πέντε διεθνών οργανισμών που κάνουν μόχλευση δανείων προς τις φτωχές χώρες:

- Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (IBRD)
- Διεθνής Ένωση Ανάπτυξης (IDA)
- Διεθνής Οργανισμός Χρηματοδότησης (IFC)
- Πολυμερής Οργανισμός Εγγύησης Επενδύσεων (MIGA)
- Διεθνές Κέντρο Επίλυσης Επενδυτικών Διαφορών (ICSID)

Ο οργανισμός συστάθηκε έπειτα από τη διάσκεψη στο Μπρέτον Γουντς το 1944. Οι ΗΠΑ και η Βρετανία πρωταγωνίστησαν σε αυτήν τη διάσκεψη. Η Τράπεζα ως το 1968 χορηγούσε δάνεια σε μικρή σχετικά κλίμακα.. Η Γαλλία ήταν η πρώτη χώρα που έλαβε αναπτυξιακή βοήθεια από την Παγκόσμια Τράπεζα. Τις τελευταίες δεκαετίες η Τράπεζα έχει

δεχτεί εντονότατη κριτική από αντιπάλους της παγκοσμιοποίησης και άλλες κοινωνικές ομάδες.⁴⁷

Η IBRD έχει σήμερα 185 κράτη μέλη ενώ ο IDA απαρτίζεται από 168 μέλη.[8] Κάθε μέλος της IBRD μπορεί να είναι και μέλος ταυτόχρονα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF).

Η έδρα του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι στην Ουάσινγκτον. Η παγκόσμια τράπεζα, μια πολύπλευρη αναπτυσσόμενη οργάνωση, απασχολεί γύρω στις 10.000 καλά ειδικευμένα, εκπαιδευμένα και εμπιστευτικά μέλη. Μέσα στην τράπεζα, ένα ανώτερο πλαίσιο γύρω από 40 ανθρώπους δρα σαν πρωταγωνιστικό πρόσωπο στο πεδίο. Αυτοί είναι οι διευθυντές των χωρών (Country Directors, CDs), που αντιπροσωπεύουν την τράπεζα στις πρωτεύουσες των χωρών και οι πελάτες άλλων χωρών στην Ουάσινγκτον.

Αυτοί δουλεύουν απευθείας με την κυβέρνηση, σε διάφορες ομάδες και με πολίτες των χωρών - πελατών τους για να βεβαιωθούν ότι οι απαιτήσεις τους ακούγονται και έτσι να τις σεβαστούν αναλόγως από το κεντρικό τραπεζικό σύστημα. Με αυτή την υπερβολική αντιπροσώπευση εξουσίας, και αυτονομίας, αυτοί είναι σε θέση να σχεδιάσουν, να διαλέξουν, να πακετάρουν, να επιβλέψουν προγράμματα/σχέδια της τράπεζας της χώρας. Από έναν λογαριασμό, 95 % από των αποφάσεων που αφορούν προγράμματα της χώρας είναι φτιαγμένα από ένα πεδίο διευθυντών χωρών (CDs) και των ομάδων τους. Αυτοί παρέχουν έναν σύνδεσμο ανάμεσα από οργανισμούς των αρχηγείων και στο πεδίο και ανάμεσα από ομάδες της χώρας και τομείς δικτύων. Εφόσον αυτοί είναι στην πρώτη γραμμή μετώπου, η συνεισφορά τους σπάνια τους

---

⁴⁷ el.wikipedia.org

αναγνωρίζεται και εκτιμάται εκτός από τις χώρες πελάτες τους και από αυτούς που δουλεύουν στην τράπεζα.⁴⁸

2.11 G20

Πρόκειται για ένα άτυπο φόρουμ που προωθεί τον ανοικτό και εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ βιομηχανικών χωρών και χωρών αναδυόμενης αγοράς για σημαντικά θέματα που σχετίζονται με την παγκόσμια οικονομική σταθερότητα. Η G20 δημιουργήθηκε ως απάντηση τόσο στις οικονομικές κρίσεις του τέλους της δεκαετίας του '90 όσο και στη διαπίστωση ότι οι κυριότερες αναδυόμενες αγορές δεν συμμετείχαν ικανοποιητικά στις παγκόσμιες οικονομικές συζητήσεις και στα φόρουμ διακυβέρνησης. Η ΕΕ είναι πλήρες μέλος της G20. Σε επίπεδο αρχηγών, η ΕΕ εκπροσωπείται από τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σε υπουργικό επίπεδο, η ΕΕ εκπροσωπείται από την εκ περιτροπής προεδρία της ΕΕ, την Επιτροπή και την ΕΚΤ.

2.12 Οι οργανισμοί του Bretton Woods

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εκπροσωπείται στο ΔΝΤ και στην Παγκόσμια Τράπεζα από τα κράτη μέλη της. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμμετέχει ως παρατηρητής στη Διεθνή Νομισματική και Χρηματοπιστωτική Επιτροπή του ΔΝΤ και στην Αναπτυξιακή Επιτροπή της Παγκόσμιας Τράπεζας.

2.13 Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Η ιδρυτική σύμβαση του ΟΟΣΑ δίνει ειδικά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το δικαίωμα να συμμετέχει στις εργασίες του Οργανισμού και να απολαύει όλων των δικαιωμάτων του μέλους, με εξαίρεση το δικαίωμα

---

⁴⁸ el.wikipedia.org

ψήφου. Ο αρμόδιος επίτροπος για τις οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις παρακολουθεί τις υπουργικές συνεδριάσεις του ΟΟΣΑ που αφορούν τα οικονομικά θέματα.

2.14 Πολυμερείς Τράπεζες Ανάπτυξης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν εκπροσωπείται επίσημα στις περισσότερες περιφερειακές αναπτυξιακές τράπεζες (Αφρικανική Τράπεζα Ανάπτυξης, Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης και Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης), παρόλο που μεταξύ των μελών των τραπεζών αυτών συγκαταλέγονται ορισμένες χώρες της ΕΕ. Εκπροσωπείται, όμως, στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ) στην οποία είναι και μέτοχος.⁴⁹

2.15 Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Ο **Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης** (Ο.Ο.Σ.Α.) (αγγλικά: *Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD*, Γαλλικά: *Organisation de coopération et de développement économiques - OCDE*) είναι διεθνής οργανισμός εκείνων των αναπτυγμένων χωρών που υποστηρίζουν τις αρχές της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς. Δημιουργήθηκε το 1948 ως *Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας* (Organisation for European Economic Co-operation - OEEC), με πρώτο γενικό γραμματέα τον Γάλλο Robert Marjolin, με σκοπό να διαχειριστεί το σχέδιο Μάρσαλ (Marshall) για την ανοικοδόμηση της Ευρώπης μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

---

⁴⁹ el.wikipedia.org

Στόχοι και δράση

Ο οργανισμός παρέχει ένα περιβάλλον όπου οι κυβερνήσεις μπορούν να συγκρίνουν εφαρμογές πολιτικής, να βρουν απαντήσεις στα κοινά προβλήματα, να προσδιορίσουν τις καλές πρακτικές και να συντονίσουν τις εσωτερικές και διεθνείς πολιτικές. Είναι φόρουμ όπου η όμοια πίεση μπορεί να ενεργήσει ως ισχυρό κίνητρο για να βελτιώσει την πολιτική και να εφαρμόσει το «μαλακό νόμο» - μη δεσμευτικά όργανα που μπορούν περιστασιακά να οδηγήσουν στις δεσμευτικές συνθήκες.

Οι ανταλλαγές μεταξύ των κυβερνήσεων του Ο.Ο.Σ.Α. ρέουν από τις πληροφορίες και την ανάλυση που παρέχονται από την γραμματεία στο Παρίσι. Η γραμματεία συλλέγει στοιχεία, παρακολουθεί τις τάσεις και αναλύσεις, καθώς και τις προβλέψεις οικονομικής ανάπτυξης. Επίσης ερευνώνται οι κοινωνικές αλλαγές ή πιθανά εξελισσόμενα σενάρια στο εμπόριο, στο περιβάλλον, στη γεωργία, στη τεχνολογία, στη φορολογία και διάφορα άλλα πεδία.⁵⁰

Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας, ο Ο.Ο.Σ.Α. είχε αντιμετωπίσει μια σειρά οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών ζητημάτων εμβαθύνοντας περαιτέρω τη σχέση και δέσμευσή του με τις επιχειρήσεις, τα συνδικάτα και άλλους αντιπροσώπους της κοινωνίας. Οι διαπραγματεύσεις του Ο.Ο.Σ.Α. αφορούν την φορολογία μεταφοράς καθώς και την τιμολόγηση προϊόντων. Με άλλα λόγια ο Ο.Ο.Σ.Α., έχει προετοιμάσει το έδαφος για τις διμερείς φορολογικές συνθήκες σε όλο τον κόσμο.

Μεταξύ άλλων πεδίων, ο Ο.Ο.Σ.Α. έχει πάρει έναν ρόλο στο συντονισμό της διεθνούς δράσης κατά της δωροδοκίας και της διαφθοράς, που

---

⁵⁰ el.wikipedia.org

δημιουργούν τη Συνθήκη αντι-διαφθοράς του Ο.Ο.Σ.Α., η οποία είναι ενεργή από τον Φεβρουάριο του 1999.

Ο Ο.Ο.Σ.Α. έχει επίσης δημιουργήσει μια ομάδα αντι-spam^[3], η οποία εξέδωσε λεπτομερή έκθεση, με αρκετά χρήσιμα έγγραφα σχετικά με τα προβλήματα spamming στις αναπτυσσόμενες χώρες, τις καλύτερες προτεινόμενες πρακτικές για τους παροχείς Διαδικτύου, τα εμπορικά sites ηλεκτρονικού ταχυδρομείου καθώς και των εμπλεκόμενων με το διαδίκτυο.⁵¹

2.16 Διεθνής Οργάνωση Εργασίας

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, (ΔΟΕ), (International Labour Organization), γνωστή και με το διεθνές αρκτικόλεξο **ILO**, (προφέρεται: Άϊ-Ελ-Όου), είναι ένας αυτόνομος διεθνής διακρατικός οργανισμός που συνδέεται με τον ΟΗΕ, του οποίου και αποτελεί εξειδικευμένη οργάνωση.

Ίδρυση

Η ΔΟΕ, που εδρεύει στη Γενεύη, ιδρύθηκε στις 11 Απριλίου 1919 ως παράρτημα της ΚΤΕ (Κοινωνία των Έθνων), όταν ο καταστατικός της χάρτης εγκρίθηκε ως μέρος (XIII) της Συνθήκης των Βερσαλλιών (άρθρα 387-427) του 1919. Η δικαιολογητική βάση της ίδρυσής της αναπτύχθηκε στο πρόλογο του σχετικού τμήματος της περίφημης συνθήκης που επεδίωκε την αποκατάσταση της παγκόσμιας ειρήνης με βάση την κοινωνική δικαιοσύνη.

Η ίδρυση της διεθνούς Οργάνωσης αυτής υπήρξε στην ουσία αποτέλεσμα μακρών και επίμονων προσπαθειών ιδεολόγων και ανθρωπιστών της

---

⁵¹ el.wikipedia.org

διεθνούς κοινωνίας των αρχών του 19ου αιώνα που επιζητούσαν την προστασία της εργασίας μέσα από διακανονισμούς, καθώς και την άρση των αδικιών και στερήσεων που τελούσαν έναντι μισθού οι εργαζόμενοι. Αυτοί προσβλέποντας την ανάγκη μιας στενής διεθνούς συνεργασίας με κοινή κοινωνική πολιτική θεωρούσαν αυτή την ίδρυση ως τη σημαντικότερη διεκδίκηση των διαφόρων εργατικών οργανώσεων κυρίως των βιομηχανικών χωρών, ειδικότερα μετά τη βιομηχανική επανάσταση.⁵²

Βασικός στόχος της ΔΟΕ είναι η προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και των διεθνών αναγνωρισμένων ανθρωπινών εργασιακών δικαιωμάτων.

Μέλη της ΔΟΕ

Μέλη της ΔΟΕ είναι

1. Τα κράτη που ήταν μέλη της μέχρι την 1 Νοεμβρίου 1945
2. Τα κράτη μέλη του ΟΗΕ, εφόσον έχουν με ανακοίνωσή τους προς τον Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας αποδεχτεί τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον καταστατικό χάρτη του Οργανισμού, και
3. Τα κράτη που δεν είναι μέλη του ΟΗΕ, εφόσον όμως εκλεγούν από τη Γενική Διάσκεψη με πλειοψηφία των 2/3 των παρόντων αντιπροσώπων μελών.

---

⁵² *el.wikipedia.org*

Όργανα της ΔΟΕ

Κύρια όργανα της ΔΟΕ είναι η Γενική Διάσκεψη, (αντιπροσώπων κρατών-μελών), το Διοικητικό Συμβούλιο και το Διεθνές Γραφείο Εργασίας.

Γενική Διάσκεψη

Η Γενική Διάσκεψη της ΔΟΕ (ή του ΔΟΕ) είναι η ανώτερη Αρχή του Οργανισμού. Συνέρχεται κατ' έτος και συγκροτείται από τέσσερις αντιπροσώπους από κάθε Χώρα-μέλος. Οι δύο εκ των τεσσάρων εκπροσωπούν την κυβέρνηση, ένας τους εργάτες και ένας τους εργοδότες της Χώρας-μέλους. Καθένας αντιπρόσωπος διαθέτει μία ψήφο, ακριβώς επειδή αντιπροσωπεύει διαφορετικά συμφέροντα. Κύριο έργο της ετήσιας Διάσκεψης είναι η καθιέρωση ομοιόμορφων κοινωνικών κριτηρίων εργασίας με βάση τις διεθνείς συναφείς συμβάσεις.

Προκειμένου η Γ.Δ. να πετύχει τους παραπάνω στόχους - σκοπούς αφενός προβαίνει σε συστάσεις(*) προς κυβερνήσεις προκειμένου να συμπληρωθούν διάφορα εργατικά νομοθετικά κενά, όπου και όταν εντοπίζονται, και αφετέρου υποβάλλει σχέδια εργατικών συμβάσεων ενιαίων κριτηρίων προκειμένου ν' αναβαθμίζεται το εργατικό δίκαιο διεθνώς.⁵³

Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτείται από 48 μέλη, εκ των οποίων οι 24 είναι κυβερνητικοί αντιπρόσωποι, (στους οποίους περιλαμβάνονται εκείνοι των 12 Χωρών-μελών με τη μεγαλύτερη βιομηχανική ανάπτυξη),

---

⁵³ el.wikipedia.org

οι 12 είναι αντιπρόσωποι εργατών και 12 αντιπρόσωποι εργοδοτών. Όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκλέγονται για τρία χρόνια.

Οι αρμοδιότητες του Δ.Σ. της ΔΟΕ είναι:

1. Υποδείξεις και οδηγίες προς τον Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.
2. Η εκλογή του προσωπικού του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, και
3. Η απ' ευθείας συνεννόηση με τα Υπουργεία Εργασίας των Χωρών-μελών της ΔΟΕ.

Διεθνές Γραφείο Εργασίας

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (International Labour Office) αποτελεί στην πράξη το κυριότερο όργανο της ΔΟΕ. Εκτελεί χρέη γραμματείας τόσο για τη Διάσκεψη όσο και το Διοικητικό Συμβούλιο. Συγκεντρώνει και διανέμει πληροφορίες σχετικά με τα διάφορα εργατικά καθεστώτα και ζητήματα, και βοηθάει τις κυβερνήσεις, (εφόσον το ζητήσουν), στην κατάρτιση νομοσχεδίων, που να συμφωνούν με τις αποφάσεις της Γενικής Διάσκεψης.⁵⁴

Έτσι οι αρμοδιότητες του ΔΓΕ της ΔΟΕ συνοψίζονται στις ακόλουθες τρεις:

1. Εκπόνηση μελετών και έρευνες εργατικού χαρακτήρα.
2. Συγκέντρωση στοιχείων και παροχή πληροφοριών περί των διεθνών κανονισμών εργασίας, καθώς και
3. Έκδοση αξιόλογων επεξηγηματικών δημοσιευμάτων σε θέματα εργασίας.

---

⁵⁴ el.wikipedia.org

Του ΔΓΕ προΐσταται ο Γενικός Διευθυντής ο οποίος λογοδοτεί στο Διοικητικό Συμβούλιο και είναι υπεύθυνος για την εξ ολοκλήρου οικονομική διαχείριση έναντι του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού ο οποίος προΐσταται και συντονίζει τη Γενική Διάσκεψη.

2.17 Διεθνής Πολιτική Οικονομία και ο ρόλος της στην Παγκόσμια Διακυβέρνηση

Η Διεθνής Πολιτική οικονομία είναι εκείνο το πεδίο έρευνας, όπου η πολιτική και η οικονομία μελετώνται μέσα από το πρίσμα της αλληλεξάρτησης. Αυτό συμβαίνει γιατί στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον αντιλαμβανόμαστε ότι η καλύτερη κατανόησή του απαιτεί να αναπτύξουμε εργαλεία που μας αποκαλύπτουν πλευρές που μέχρι πρόσφατα θεωρούσαμε απομονωμένες από την έννοια της αλληλεξάρτησης.⁵⁵

Έτσι λοιπόν η Διεθνής Πολιτική Οικονομία είναι εκείνο το πεδίο έρευνας που μπορεί να μας δώσει τις πληρέστερες απαντήσεις για τον τρόπο, αλλά και σε ποίο βαθμό θα συνυπάρξουν η αγορά και οι θεσμοί και ποιο θα είναι το επίπεδο και το είδος της παγκόσμιας διακυβέρνησης που θα προκύψει .

Για να δώσουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της σχέσης που θα διαμορφωθεί ανάμεσα στην αγορά και τους θεσμούς, μπορούμε να πούμε ότι η αγορά λειτουργεί σαν ένας μηχανισμός που προσπαθεί να επιτύχει την ισορροπία και από την άλλη πλευρά έχουμε τους θεσμούς τους

---

⁵⁵ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

οποίους μπορούμε να θεωρήσουμε ως την έκφραση της έννοιας της ιεραρχίας στο παγκόσμιο οικονομικοπολιτικό σύστημα.⁵⁶

Έχοντας ως δεδομένο τον παραπάνω διαχωρισμό μπορούμε να εισάγουμε στο άρθρο μας την έννοια της πιθανής αναγκαιότητας (Jessop, 1997). Η έννοια της πιθανής αναγκαιότητας θέλει να εκφράσει την πιθανότητα πραγματοποίησης ορισμένων γεγονότων, ως αποτέλεσμα του αλληλεξαρτώμενου κόσμου που ζούμε σήμερα.

Έτσι βρισκόμαστε μπροστά από μια κατάσταση όπου είμαστε υποχρεωμένοι να κατανοήσουμε ότι κάθε ενέργεια μπορεί να είναι το αποτέλεσμα ενός συνδυασμού άλλων ενεργειών. Αυτός ο συνδυασμός των ενεργειών δημιουργεί την ανάγκη για την εμφάνιση της έννοιας της πιθανής αναγκαιότητας (Jessop, 1997). Κάνοντας, χρήση της παραπάνω έννοιας είμαστε περισσότερο έτοιμοι να κατανοήσουμε τη λειτουργία της αγοράς και της ιεραρχίας. Βρισκόμαστε μπροστά σ ένα κόσμο ο οποίος λειτουργεί με τη βοήθεια των οικονομικών και πολιτικών μέσων που διαθέτει. Αλλά μέσα σ' αυτό το περιβάλλον δραστηριοποίησης όλες οι πλευρές που διαμορφώνουν το οικονομικοπολιτικό περιβάλλον πρέπει να διαπραγματευτούν για να μπορέσουν να φτάσουν στο ανώτερο επίπεδο ικανοποίησής τους.⁵⁷

Η εμφάνιση της έννοιας της διαπραγμάτευσης σαν μια μορφή συνεργασίας, δε σημαίνει ότι η αγορά και οι ιεραρχίες δεν υπάρχουν. Όμως η έννοια της διαπραγμάτευσης σημαίνει ότι ο ανταγωνισμός και η συνεργασία έρχονται πιο κοντά με στόχο να επιλύσουν όλες τις διαφορές που δημιουργεί η απουσία ορισμένου επιπέδου διαπραγμάτευσης. Η

---

⁵⁶ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

⁵⁷ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

αγορά από τη μια πλευρά και οι ιεραρχίες από την άλλη ψάχνουν τρόπους προκειμένου να νομιμοποιήσουν τις ενέργειές τους μέσα στο πλαίσιο της κοινωνικής συνείδησης. Αυτή η κοινωνική συνείδηση διευρύνει την εμπιστοσύνη στους κοινωνικούς δρώντες ως διαμορφωτές των κοινωνικών ορίων .

Σαν συμπέρασμα από την παραπάνω ανάλυση μπορούμε να πούμε ότι το μοντέλο της διαπραγματευτικής οικονομίας είναι η πιο επιθυμητή λύση ανάμεσα στην οικονομία της αγοράς και την κεντρικά σχεδιασμένη οικονομία που εκπηγάει από τους θεσμούς.

Αυτό το μοντέλο της διαπραγματευτικής οικονομίας είναι μια σύγχρονη προσέγγιση στην προσπάθεια μας να εμπεριέχεται στην παγκόσμια διακυβέρνηση η κοινωνική δημοκρατία και η συλλογική δράση. Αυτές είναι οι έννοιες που μπορούν να μας δώσουν τα μέσα για να κατανοήσουμε το σύγχρονο πολύπλοκο κόσμο μέσα στον οποίο θα λειτουργήσουν αυτές οι έννοιες .⁵⁸

Συνεχίζοντας, την ανάλυσή μας θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε τις προοπτικές για μια αποτελεσματική παγκόσμια διακυβέρνηση. Ένας πρώτος τρόπος για να αναπτύξουμε αυτή την αποτελεσματική παγκόσμια διακυβέρνηση είναι η συνεργασία των εννοιών της πιθανής αναγκαιότητας και της πολυπλοκότητας. Αυτές οι δυο έννοιες πρέπει να συνεργαστούν προκειμένου να βρεθούν τρόποι να επιλυθεί η δυσκολία ανάλυσης του πολύπλοκου περιβάλλοντος το οποίο βιώνουμε (Jessop, 1997). Αλλά αυτή η συνεργασία χρειάζεται την ανάπτυξη της ικανότητάς μας να κατανοούμε τις σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες. Επιπλέον, η συνεργασία της έννοιας της πιθανής αναγκαιότητας με την

---

⁵⁸ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

έννοια της πολυπλοκότητας χρειάζεται να κατανοηθούν ευρύτερα οι κοινωνικές κουλτούρες και οι διαφορετικές ατομικές συμπεριφορές (Granvotter, 1985). Αυτή η διεύρυνση των δυνατοτήτων των δυο εννοιών μπορεί να οδηγήσει σε μια αποτελεσματική παγκόσμια διακυβέρνηση.

Επιπρόσθετα, καθώς συνεχίζουμε τη μελέτη μας είναι σημαντικό να τονίσουμε την ανάγκη καλύτερης διαχείρισης των αλληλεξαρτήσεων ανάμεσα στα άτομα και τους συλλογικούς κοινωνικούς δρώντας (Boyer, 1990). Αυτή η διαχείριση είναι μια καλή ευκαιρία για να καταλάβουμε τις σχέσεις που πραγματώνονται ανάμεσα στα άτομα και τους κοινωνικούς δρώντες.

Από αυτή την κατανόηση μπορούμε να αναπτύξουμε μεθόδους για μια αποδοτική εκμετάλλευση των σχέσεων που διαμορφώνουν τα άτομα και οι κοινωνικοί δρώντες. Παράλληλα, από αυτήν την κατανόηση μπορούμε να αποκομίσουμε περισσότερη γνώση για τις επιδράσεις αυτών των σχέσεων στην παγκόσμια διακυβέρνηση ⁵⁹

Ταυτόχρονα, είναι αναγκαία η προσπάθεια για την ανάπτυξη της παγκόσμιας μετά-διακυβέρνησης που έχει ως στόχο να επιτύχει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα από τις αναδράσεις των ενεργειών των κοινωνικών δρώντων. Αυτή η παρατήρηση είναι αρκετά σημαντική γιατί θέλει να μας δείξει το πως διαμορφώνεται η παγκόσμια διακυβέρνηση σε όλα τα στάδια των ενεργειών που αναπτύσσουν οι κοινωνικοί δρώντες.

Αυτή η παρατήρηση είναι αξιοσημείωτη γιατί μας δίνει τη δυνατότητα να γνωρίζουμε την παρουσία της έννοιας της παγκόσμιας διακυβέρνησης σ'ένα τόσο πολύπλοκο περιβάλλον. Αλλά από την άλλη πλευρά είναι

---

⁵⁹ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

σημαντικό να τονίσουμε ότι η έννοια της παγκόσμιας διακυβέρνησης δεν έχει έναν εξαναγκαστικό χαρακτήρα στο σύγχρονο πολύπλοκο περιβάλλον. Η έννοια της παγκόσμιας διακυβέρνησης θέλει να εξασφαλίσει τη σωστή κατεύθυνση των πραγμάτων ακολουθώντας την έννοια της τάξης χωρίς όμως έναν υποχρεωτικό τρόπο.

Το στοιχείο που μπορούμε να επιβεβαιώσουμε από την παραπάνω ανάλυση, είναι η σημαντικότητα της αρχής του αόρατου χεριού του Adam Smith, η οποία μπορεί να εγγυηθεί μια σωστή ισορροπία στην παγκόσμια διακυβέρνηση. Όμως είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι δε θεωρούμε την αρχή του αόρατου χεριού ως το μοναδικό και κύριο διαμορφωτή της έννοιας της παγκόσμιας διακυβέρνησης.⁶⁰

Αλλά από την άλλη πλευρά δεν αρνούμαστε ότι η λογική του αόρατου χεριού σε συνεργασία με άλλες αρχές μπορούν να μας δώσουν περισσότερες πλευρές των αλληλεξαρτήσεων των κοινωνικών δρώντων και άρα μια πιο σαφή εικόνα της παγκόσμιας διακυβέρνησης .

Το κύριο σημείο που θα πρέπει να κρατήσει ο αναγνώστης από τη μέχρι τώρα ανάλυση είναι ότι η έννοια της παγκόσμιας διακυβέρνησης χρειάζεται τη βοήθεια όλων των εννοιών που διαμορφώνουν το σύγχρονο ανθρώπινο κόσμο. Έτσι, η ανάπτυξη ευελιξίας ανάμεσα σ όλες τις έννοιες που σχηματίζουν την έννοια της παγκόσμιας διακυβέρνησης είναι η σωστή κατεύθυνση για μια αποτελεσματική παγκόσμια διακυβέρνηση. Μια τέτοια πλευρά του ανθρώπινου κόσμου είναι το οικονομικό περιβάλλον. Όπως μπορούμε να δούμε εδώ το οικονομικό περιβάλλον δε μπορεί να αναλύεται απομονωμένο από τους παράγοντες που σχηματίζουν αρχικά το περιεχόμενό του και ύστερα την εξέλιξή του.

---

⁶⁰ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

Έτσι, από την παραπάνω προσέγγιση μας δίνεται η δυνατότητα να πούμε ότι εάν θέλουμε να αναλύσουμε το οικονομικοπολιτικό περιβάλλον δε θα πρέπει να υιοθετούμε ένα μηχανισμό εξήγησης γιατί είναι βέβαιο ότι δε θα έχουμε ικανοποιητικά αποτελέσματα. Μόνο με τη χρησιμοποίηση όλων των επιστημονικών εργαλείων που διαθέτουμε μπορούμε να έχουμε μια πιο σαφή εικόνα του πως οριοθετείται σήμερα η παγκόσμια διακυβέρνηση. Το δίλημμα λοιπόν που έχουμε μπροστά μας σε θεωρητικό επίπεδο είναι εάν θα συνεχίσουμε να μένουμε προσηλωμένοι στον ένα μηχανισμό, στο μηχανισμό της αγοράς ως εργαλείο κατανόησης της παγκόσμιας διακυβέρνησης.⁶¹

Εάν παραμείνουμε προσηλωμένοι σ' αυτόν τον ένα μηχανισμό θα μας είναι δύσκολο να κατανοήσουμε την πολυπλοκότητα νέων φαινομένων που θα εμφανίζονται και μ' αυτό τον τρόπο είναι πολύ πιθανό να διευρύνουμε τις εκφάνσεις της κοινωνικής αδικίας και της κοινωνικής αναταραχής . Αυτά τα αρνητικά κοινωνικά φαινόμενα μπορούν να αντιμετωπιστούν εάν η επιστημονική κοινότητα δώσει μεγαλύτερη σημασία σε άλλες μορφές λειτουργίας των κοινωνιών και των οικονομιών.

---

⁶¹ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

3.1 Ιστορική αναδρομή

1945 - 1959

Μια ειρηνική Ευρώπη – η αρχή της συνεργασίας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργήθηκε για να τεθεί τέλος στους συχνούς και αιματηρούς πολέμους μεταξύ των γειτονικών χωρών που κατέληξαν στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ήδη από το 1950, με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα αρχίζει η ένωση των ευρωπαϊκών χωρών σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο με στόχο τη διασφάλιση διαρκούς ειρήνης. Τα έξι ιδρυτικά μέλη είναι : το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες. Η δεκαετία του 1950 κυριαρχείται από τον Ψυχρό Πόλεμο μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Το 1956, τα σοβιετικά τανκς καταστέλλουν το κύμα διαμαρτυρίας που ξέσπασε στην Ουγγαρία κατά του κομμουνιστικού καθεστώτος, ενώ το επόμενο έτος, το 1957, η Σοβιετική Ένωση πρωτοστατεί στον «αγώνα δρόμου του διαστήματος», εκτοξεύοντας τον πρώτο τεχνητό διαστημικό δορυφόρο Σπούτνικ 1. Επίσης, το 1957, με τη Συνθήκη της Ρώμης ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), ή «Κοινή Αγορά».

1960 - 1969

Η «ανθηρή δεκαετία του '60» – μια περίοδος οικονομικής ανάπτυξης

Στη δεκαετία του '60, εμφανίζεται για πρώτη φορά μια πραγματική «κουλτούρα των νέων». Μουσικά συγκροτήματα όπως οι Beatles προσελκύουν, σε όλες τις εμφανίσεις τους, τεράστια πλήθη εφήβων θαυμαστών και δίνουν έναυσμα σε μια πολιτιστική επανάσταση, διευρύνοντας το χάσμα μεταξύ των γενεών. Το διάστημα αυτό είναι ευνοϊκό για την οικονομία ως συνέπεια, μεταξύ άλλων, της κατάργησης των δασμών στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Τα κράτη μέλη συμφωνούν, επίσης, να ελέγχουν από κοινού την παραγωγή τροφίμων, ούτως ώστε να υπάρχει επάρκεια τροφίμων για όλους – και σύντομα δημιουργείται ακόμη και πλεόνασμα στη γεωργική παραγωγή. Ο Μάιος του 1968 γίνεται γνωστός για τις φοιτητικές εξεγέρσεις στο Παρίσι. Πολλές αλλαγές στην κοινωνία και στη συμπεριφορά συνδέονται με την αποκαλούμενη «γενιά του '68».

1970 - 1979

Η Κοινότητα σε εξέλιξη– η πρώτη διεύρυνση

Η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο προσχωρούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Ιανουαρίου 1973, αυξάνοντας τον αριθμό των κρατών μελών σε εννέα. Ο σύντομος, αλλά βίαιος αραβοϊσραηλινός πόλεμος, τον Οκτώβριο του 1973, είχε ως συνέπεια την ενεργειακή κρίση καθώς και σειρά οικονομικών προβλημάτων για την Ευρώπη. Η ανατροπή του καθεστώτος του Σαλαζάρ στην Πορτογαλία το 1974 και ο θάνατος του στρατηγού Φράνκο στην Ισπανία το 1975, σηματοδοτούν την πτώση των τελευταίων ακροδεξιών δικτατοριών στην Ευρώπη. Χάρη στην περιφερειακή πολιτική της ΕΕ, τεράστια ποσά μεταφέρονται στις

φτωχότερες περιφέρειες με στόχο τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την ανάπτυξη υποδομών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αυξάνει την επιρροή του στις υποθέσεις της ΕΕ και, το 1979, όλοι οι πολίτες μπορούν για πρώτη φορά να εκλέξουν απευθείας τα μέλη του.

1980 - 1989

Η μορφή της Ευρώπης αλλάζει – η πτώση του Τείχους του Βερολίνου

Το πολωνικό συνδικάτο Αλληλεγγύη (Solidarność), με επικεφαλής τον Λεχ Βαλέσα, γίνεται ευρέως γνωστό σε όλη την Ευρώπη και στον κόσμο ύστερα από τις απεργίες στα ναυπηγεία της πόλης Γκντανσκ το καλοκαίρι του 1980. Το 1981, η Ελλάδα γίνεται το δέκατο μέλος της ΕΕ, ενώ η Ισπανία και η Πορτογαλία ακολουθούν πέντε χρόνια αργότερα. Το 1986 υπογράφεται η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η οποία παρέχει τη βάση για ένα φιλόδοξο εξαετές πρόγραμμα που αποσκοπεί στην εξάλειψη των εμποδίων στο ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη οδηγεί στη δημιουργία της «Ενιαίας Αγοράς». Η πτώση του Τείχους του Βερολίνου, στις 9 Νοεμβρίου 1989, προκαλεί σοβαρή πολιτική αναταραχή. Τα σύνορα μεταξύ της Ανατολικής και της Δυτικής Γερμανίας ανοίγουν για πρώτη φορά σε διάστημα 28 ετών και σύντομα συντελείται η επανένωση της χώρας.

1990 - 1999

Μια Ευρώπη χωρίς σύνορα

Με την κατάρρευση του κομμουνισμού στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη, οι Ευρωπαίοι γίνονται στενότεροι γείτονες. Το 1993, η Ενιαία Αγορά ολοκληρώνεται με την καθιέρωση των «τεσσάρων ελευθεριών»:

της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων. Στη δεκαετία του '90 υπογράφονται, επίσης, δύο συνθήκες: το 1993, η συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση και, το 1999, η συνθήκη του Άμστερνταμ. Αρχίζει ο προβληματισμός για το πώς θα προστατευθεί το περιβάλλον και, επίσης, για τον τρόπο με τον οποίο οι Ευρωπαίοι μπορούν να αναλάβουν κοινή δράση σε θέματα ασφάλειας και άμυνας. Το 1995, η ΕΕ αποκτά τρία ακόμη νέα μέλη, την Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Ένα μικρό χωριό στο Λουξεμβούργο δίνει το όνομά του στις συμφωνίες του Σένγκεν που επιτρέπουν σταδιακά στους Ευρωπαίους πολίτες να ταξιδεύουν χωρίς να υποβάλλονται σε έλεγχο διαβατηρίων στα εσωτερικά σύνορα. Εκατομμύρια νέοι σπουδάζουν σε άλλες χώρες με την υποστήριξη της ΕΕ. Η επικοινωνία διευκολύνεται δεδομένου ότι όλο και περισσότερα άτομα αρχίζουν να χρησιμοποιούν κινητά τηλέφωνα και το διαδίκτυο.

2000 – 2009

Περαιτέρω εξελίξεις

Το ευρώ είναι το νέο νόμισμα πολλών Ευρωπαίων. Η 11η Σεπτεμβρίου 2001, ημέρα κατά την οποία αεροπειρατές έριξαν αεροπλάνα σε κτίρια της Νέας Υόρκης και της Ουάσινγκτον, είναι πλέον συνώνυμη με τον «Πόλεμο κατά της Τρομοκρατίας». Οι χώρες της ΕΕ αρχίζουν να συνεργάζονται στενότερα για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Η πολιτική διχοτόμηση μεταξύ της Ανατολικής και της Δυτικής Ευρώπης θεωρείται πως λήγει με την προσχώρηση στην ΕΕ 10 νέων χωρών το 2004 και άλλων δύο χωρών το 2007. Η χρηματοπιστωτική κρίση που πλήττει την παγκόσμια οικονομία τον Σεπτέμβριο του 2008, οδηγεί σε στενότερη οικονομική συνεργασία μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Η Συνθήκη της Λισαβόνας κυρώνεται από όλες τις χώρες της ΕΕ πριν τεθεί

σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009. Η ΕΕ αποκτά σύγχρονους θεσμούς και πιο αποτελεσματικές μεθόδους εργασίας.

2010 – μέχρι σήμερα

Μια δεκαετία ευκαιριών και προκλήσεων

Η νέα δεκαετία ξεκινά με μια σοβαρή χρηματοπιστωτική κρίση, αλλά και με την ελπίδα ότι οι επενδύσεις σε νέες, πράσινες, φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες, καθώς και η ευρωπαϊκή συνεργασία θα συμβάλουν στη διαρκή ανάπτυξη και ευημερία.

3.2 Οικονομική διακυβέρνηση

Οικονομική διακυβέρνηση ονομάζεται το σύστημα θεσμικών οργάνων και διαδικασιών που θεσπίστηκε με σκοπό να επιτευχθούν οι στόχοι της Ένωσης στον οικονομικό τομέα, ήτοι ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών για την προαγωγή της οικονομικής και κοινωνικής προόδου της ΕΕ και των πολιτών της.

Η χρηματοπιστωτική, δημοσιονομική και οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008 κατέδειξε ότι η ΕΕ είχε ανάγκη ενός μοντέλου οικονομικής διακυβέρνησης που θα ήταν περισσότερο αποτελεσματικό από τον οικονομικό και δημοσιονομικό συντονισμό και τις ad hoc απαντήσεις στην κρίση που εφαρμόζονταν έως τότε. Μεταξύ των πρόσφατων εξελίξεων στον τομέα της οικονομικής διακυβέρνησης περιλαμβάνονται : τόσο η αναθεώρηση των υφιστάμενων, όσο και η εισαγωγή νέων διατάξεων για την θέσπιση μεγαλύτερου συντονισμού και ενισχυμένης εποπτείας των δημοσιονομικών και μακροοικονομικών πολιτικών, καθώς

και η δημιουργία ενός ισχυρού πλαισίου για τη διαχείριση των χρηματοπιστωτικών κρίσεων.⁶²

3.3 Νομική βάση

Άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ).

Άρθρα 2-5, 119-144 και 282-284 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Πρωτόκολλα προσαρτημένα στη ΣΛΕΕ: Πρωτόκολλο αριθ. 12 σχετικά με τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, Πρωτόκολλο αριθ. 13 σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης και Πρωτόκολλο αριθ. 14 σχετικά με την Ευρωζώνη.

3.4 Διατάξεις της Συνθήκης

Στο προοίμιο της ΣΕΕ αναγράφεται ότι τα κράτη μέλη είναι αποφασισμένα «να επιτύχουν την ενίσχυση και τη σύγκλιση των οικονομιών τους και την ίδρυση οικονομικής και νομισματικής ένωσης».

Τα άρθρα 2, 5 και 119 ΣΛΕΕ αποτελούν τη βάση του συντονισμού: ορίζουν ότι τα κράτη μέλη πρέπει να θεωρούν τις οικονομικές πολιτικές τους ως θέμα κοινού ενδιαφέροντος και να τις συντονίζουν στενά. Οι τομείς και οι μορφές συντονισμού ορίζονται στο άρθρο 121, το οποίο θεσπίζει τη διαδικασία που σχετίζεται με τις γενικές (γενικοί προσανατολισμοί οικονομικής πολιτικής) και ειδικές συστάσεις πολιτικής και στο άρθρο 126, το οποίο θεσπίζει τη διαδικασία που πρέπει

---

⁶² <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice>

να εφαρμόζεται στην περίπτωση υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων.⁶³

Τα άρθρα 136-138 προβλέπουν ειδικές διατάξεις για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ, προκειμένου να ενισχυθεί ο συντονισμός και η εποπτεία της δημοσιονομικής τους πειθαρχίας και της οικονομικής τους πολιτικής.

Επιπρόσθετα, ο Τίτλος ΙΧ για την απασχόληση ορίζει ότι οι πολιτικές τους για την απασχόληση πρέπει να είναι συντονισμένες και να συμβιβάζονται με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών τους (άρθρο 146).⁶⁴

3.5 Τομείς που υπόκεινται στην οικονομική διακυβέρνηση

Η χρηματοπιστωτική, δημοσιονομική και οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008 κατέδειξε τη στενή σύνδεση των χρηματοπιστωτικών, δημοσιονομικών και μακροοικονομικών ανισορροπιών, που δεν περιορίζεται μόνο στο επίπεδο των εθνικών οικονομιών, αλλά επεκτείνεται και σε επίπεδο ΕΕ, κυριότερα για τις χώρες της ζώνης του ευρώ. Συνεπώς, το ενισχυμένο σύστημα οικονομικής διακυβέρνησης, το οποίο δημιουργήθηκε το 2011 και ευρίσκεται ακόμη υπό ανάπτυξη, αφορά διάφορους οικονομικούς τομείς, μεταξύ άλλων δημοσιονομικές πολιτικές, μακροοικονομικά ζητήματα, διαχείριση των κρίσεων και μακροοικονομική εποπτεία.

---

⁶³ <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice>

⁶⁴ <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice>

3.6 Επιτεύγματα

3.6.1 Οικονομικός συντονισμός έως το 2011

Έως το 2011, ο συντονισμός της οικονομικής πολιτικής στηριζόταν κυρίως στη συναίνεση χωρίς νομικά δεσμευτικούς κανόνες, με εξαίρεση το πλαίσιο δημοσιονομικής πολιτικής που ορίζεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ). Το πεδίο εφαρμογής του οικονομικού συντονισμού ήταν ευρύ και έτσι κατέστη δυνατό να τεθούν σε εφαρμογή διάφορες μορφές συνεργασίας, ανάλογα με τον βαθμό δεσμευτικότητας της συμφωνίας συνεργασίας:

- Συντονισμός μέσω ανταλλαγής πληροφοριών, π.χ. ο μακροοικονομικός διάλογος που καθιερώθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας το 1999.
- Συντονισμός ως εργαλείο για τη διαχείριση κρίσεων, π.χ. η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας τον Μάιο του 2010.
- Η ανοικτή μέθοδος συντονισμού με την οποία τα κράτη μέλη θέτουν κοινούς στόχους, αλλά αποφασίζουν τα ίδια τον τρόπο με τον οποίο θα τους επιτύχουν (π.χ. η «στρατηγική της Λισαβόνας» που καθιερώθηκε τον Μάρτιο του 2000, στο πλαίσιο της οποίας οι ευρωπαίοι ηγέτες παρότρυναν τα κράτη μέλη να καθορίσουν παραμέτρους συγκριτικής αξιολόγησης, να προσδιορίσουν τις βέλτιστες πρακτικές και να εφαρμόσουν τις σχετικές πολιτικές).
- Ανάθεση της υλοποίησης μιας πολιτικής, κατά την οποία η συνολική ευθύνη για μια πολιτική θα μπορούσε να ανατεθεί σε έναν οργανισμό (μεταξύ των παραδειγμάτων περιλαμβάνεται η νομισματική πολιτική και η πολιτική ανταγωνισμού, οι οποίες

ανατέθηκαν στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και την Επιτροπή, αντίστοιχα).⁶⁵

3.6.2 Οικονομική διακυβέρνηση από το 2011

Η κρίση φανέρωσε ουσιαστικά προβλήματα και μη βιώσιμες τάσεις σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες και κατέδειξε τον μεγάλο βαθμό αλληλεξάρτησης των οικονομιών της ΕΕ. Κρίθηκε αναγκαίος ένας μεγαλύτερος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών στην ΕΕ για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων και για την τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης στο μέλλον. Για τον σκοπό αυτό, το σύστημα οργάνων και διαδικασιών που υφίσταται στην ΕΕ για τον οικονομικό συντονισμό, αναθεωρήθηκε και ενισχύθηκε το 2011 (με την έγκριση της «δέσμης έξι μέτρων»), το 2012 (με προτάσεις για την «τραπεζική ένωση» και τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM)), και το 2013 (με την έγκριση της «δέσμης δύο μέτρων» και άλλων νομοθετικών προτάσεων, που η διαδικασία έγκρισής τους ευρίσκεται ακόμη υπό εξέλιξη).

3.6.3 Ενισχυμένη οικονομική και δημοσιονομική εποπτεία και συντονισμός αυτής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Η ενισχυμένη διακυβέρνηση περιλαμβάνει: ένα νέο συγχρονισμένο υπόδειγμα εργασίας — το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο — για τη συζήτηση και τον συντονισμό των οικονομικών και δημοσιονομικών προτεραιοτήτων· αυστηρότερη ενωσιακή εποπτεία των δημοσιονομικών πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, νέα εργαλεία για την αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και νέα μέσα

---

⁶⁵ <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice>

για τις περιπτώσεις κρατών μελών που αντιμετωπίζουν χρηματοπιστωτικές δυσχέρειες.⁶⁶

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο είναι μια εξαμηνιαία περίοδος κάθε έτους, κατά την οποία οι δημοσιονομικές, μακροοικονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές των κρατών μελών συντονίζονται κατά τρόπον, ώστε να μπορούν τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τους προανατολισμούς της ΕΕ σε αρχικό στάδιο της εθνικής διαδικασίας κατάρτισης του προϋπολογισμού τους σε σχέση με διάφορες άλλες πτυχές διαμόρφωσης της οικονομικής πολιτικής τους. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι θα αναλύονται και θα αξιολογούνται ταυτόχρονα όλες οι πολιτικές, και ότι θα συμπεριλαμβάνονται τομείς πολιτικής, όπως η μακροοικονομική ανισορροπία και ζητήματα του χρηματοπιστωτικού τομέα, που προηγουμένως δεν υπάγονταν συστηματικά σε οικονομική εποπτεία. Τα βασικά στάδια του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου είναι τα εξής:

- Στο τέλος του φθινοπώρου, η **Επιτροπή** παρουσιάζει την **Ετήσια Επισκόπηση για την Ανάπτυξη (ΕΕΑ)**, όπου προσδιορίζονται τα ζητήματα εκείνα που η Επιτροπή θεωρεί ότι αποτελούν προτεραιότητες της ΕΕ για το ερχόμενο έτος, όσον αφορά τους τομείς της οικονομικής, δημοσιονομικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση καθώς και άλλες μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για την τόνωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Η Επιτροπή δημοσιεύει επίσης την **Έκθεση του Μηχανισμού Επαγρύπνησης (ΕΜΕ)**, στην οποία προσδιορίζονται τα κράτη μέλη που ενδέχεται να εμφανίσουν μακροοικονομικές ανισορροπίες.

---

⁶⁶ <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice>

- Το εαρινό **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο** ορίζει στρατηγικούς προσανατολισμούς για τις προτεραιότητες που πρέπει να επιδιωχθούν κατά τη διάρκεια του κύκλου του Εξαμήνου. Καλεί ρητά τα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη αυτές τις προτεραιότητες κατά την κατάρτιση των **Προγραμμάτων Σταθερότητας και Σύγκλισης (ΠΣΣ)** και των **Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ)**, συμπεριλαμβανομένων των Εθνικών Σχεδίων Απασχόλησης.
- Τον Απρίλιο, τα **κράτη μέλη** υποβάλλουν τα σχέδιά τους για υγιή δημόσια οικονομικά (Προγράμματα Σταθερότητας και Σύγκλισης) και για μεταρρυθμίσεις και μέτρα που αποσκοπούν στην επίτευξη προόδου προς μια ευφυή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων). Αυτή η ταυτόχρονη υποβολή των σχεδίων επιτρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι συμπληρωματικότητες και οι δευτερογενείς επιπτώσεις μεταξύ δημοσιονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών.
- Τον Μάιο/Ιούνιο η **Επιτροπή αξιολογεί τα ΕΠΜ και τα ΠΣΣ** καθώς και την πρόοδο που έχουν επιτύχει τα κράτη μέλη για την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και για τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Η Επιτροπή προτείνει, βάσει αυτών των αξιολογήσεων, **ειδικές συστάσεις ανά χώρα (ΣΑΧ)**, οι οποίες εξετάζονται από διάφορες συνθέσεις του Συμβουλίου.
- Τον Ιούνιο/Ιούλιο το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εγκρίνει τις ΣΑΧ**, οι οποίες εγκρίνονται επίσημα από το Συμβούλιο τον Ιούλιο, και κατ' αυτόν τον τρόπο κλείνει ο ετήσιος κύκλος του «Ευρωπαϊκού Εξαμήνου» σε επίπεδο ΕΕ.

Το πρώτο «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο» εφαρμόστηκε στην πράξη το 2011. Οι συζητήσεις σε επίπεδο ΕΕ επί της δημοσιονομικής πολιτικής, των μακροοικονομικών ανισορροπιών, ζητημάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση της ανάπτυξης, πραγματοποιούνται από κοινού κατά το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, προτού οι κυβερνήσεις καταρτίσουν τα σχέδια προϋπολογισμών τους και τα υποβάλουν προς συζήτηση στα εθνικά κοινοβούλια κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους (το «εθνικό εξάμηνο»).

3.7 Φορείς

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ορίζει συντονισμένες πολιτικές προτεραιότητες και διατυπώνει κατευθυντήριες γραμμές σε ανώτατο επίπεδο. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την υποβολή εθνικών εκθέσεων, την ανταλλαγή πληροφοριών και την εφαρμογή των συστάσεων και των αποφάσεων που εγκρίνονται από το Συμβούλιο Ecofin. Η Ευρωομάδα (που αποτελείται από τους υπουργούς οικονομικών των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει ως νόμισμα το ευρώ) συζητεί ζητήματα που αφορούν την Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση (ONE), κατά κανόνα πριν από τη συνεδρίαση του Συμβουλίου Ecofin. Η ΕΚΤ συμμετέχει στις συζητήσεις της Ευρωομάδας όταν πρόκειται για ζητήματα που συνδέονται με τη νομισματική ή συναλλαγματική πολιτική. Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την υποβολή εκθέσεων, την προετοιμασία και τη διατύπωση συστάσεων, καθώς και για την παρακολούθηση της εφαρμογής των αποφάσεων. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή (ΟΔΕ) γνωμοδοτεί και προετοιμάζει τις εργασίες του Συμβουλίου, όπως και η Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής

(ΕΟΠ) και η Ομάδα Εργασίας της Ευρωομάδας, οι οποίες επίσης συνεισφέρουν στις εργασίες της Επιτροπής.⁶⁷

3.8 Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, το Κοινοβούλιο είναι συννομοθέτης για τη θέσπιση κανόνων που αφορούν την πολυμερή εποπτεία (άρθρο 121 παράγραφος 6 ΣΛΕΕ).

Οι νομοθετικές πράξεις που αφορούν την οικονομική διακυβέρνηση θέσπισαν τον Οικονομικό Διάλογο. Για να βελτιωθεί ο διάλογος μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, ειδικότερα δε του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, και να διασφαλισθεί μεγαλύτερη διαφάνεια και λογοδοσία, η αρμόδια επιτροπή του Κοινοβουλίου μπορεί να καλέσει τον Πρόεδρο του Συμβουλίου, την Επιτροπή, τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ή τον Πρόεδρο της Ευρωομάδας για να συζητήσουν τις αποφάσεις τους ή να παρουσιάσουν τις δραστηριότητές τους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Στο πλαίσιο αυτού του διαλόγου, το Κοινοβούλιο μπορεί επίσης να προσφέρει σε κράτος μέλος για το οποίο έχει εκδοθεί απόφαση του Συμβουλίου σύμφωνα με τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος ή τη διαδικασία υπερβολικών ανισορροπιών, την ευκαιρία συμμετοχής στην ανταλλαγή απόψεων.

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, το Κοινοβούλιο εκφράζει τη γνώμη του σχετικά με το σχέδιο της ΕΕΑ μέσω ειδικών ψηφισμάτων, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις απόψεις που κατατέθηκαν κατά τη διάρκεια συνάντησης με τα εθνικά κοινοβούλια στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής εβδομάδας για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, η οποία πραγματοποιείται στις αρχές του έτους. Στο τέλος του φθινοπώρου, το

---

⁶⁷ <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice>

Κοινοβούλιο εκφράζει τη γνώμη του σχετικά με τον τρέχοντα κύκλο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (συμπεριλαμβανομένων των ΣΑΧ που έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο), λαμβάνοντας επίσης υπόψη τα αποτελέσματα κοινής συνεδρίασης με τους προέδρους των αρμόδιων επιτροπών των εθνικών κοινοβουλίων.

Το Κοινοβούλιο προωθεί τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων μέσω ετήσιων συσκέψεων με μέλη των αντίστοιχων επιτροπών των εθνικών κοινοβουλίων. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τις νομικές και πολιτικές ρυθμίσεις κάθε κράτους μέλους, τα εθνικά κοινοβούλια θα πρέπει να συμμετέχουν δεόντως στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και στην προετοιμασία των προγραμμάτων σταθερότητας ή σύγκλισης και των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων προς ενίσχυση της διαφάνειας, της ίδιας ευθύνης και της λογοδοσίας σε σχέση με τις αποφάσεις που λαμβάνονται.⁶⁸

---

⁶⁸ <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

4.1 Το μεταπολεμικό διεθνές εμπορικό σύστημα.

Ευεργετικές συνέπειες για όλες τις χώρες που συμμετέχουν στο διεθνές εμπόριο φαίνεται να έχει ο περιορισμός των προσθετικών πολιτικών , σύμφωνα με τη θεωρία του ελεύθερου εμπορίου. Η παραπάνω θέση δεν ανταποκρίνεται επαρκώς σε όλες τις περιπτώσεις και συνθήκες του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος , καθώς τα κράτη έχουν επιλέξει ανά περιόδους πολιτικές εμπορικού προστατευτισμού για να ενισχύσουν τη θέση τους στη διεθνή οικονομία . Μετά το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου τα κράτη επιδίωκαν την φιλελευθεροποίηση των εθνικών οικονομιών.

Η ΓΣΔΕ (Γενική Συνομοσπονδία Διεθνούς Εμπορίου), η οποία ιδρύθηκε το 1948, αποτελούσε τον κύριο οργανισμό διαμόρφωσης των συνθηκών διεθνούς εμπορίου μέχρι το 1994. Η αρχική ιδέα για τη σύσταση ενός οργανισμού διεθνούς εμβέλειας που θα επιμελείται τα ζητήματα του εμπορίου ήταν η δημιουργία του διεθνούς οργανισμού εμπορίου, του οποίου ο καταστατικός χάρτης αποφασίστηκε στη συνδιάσκεψη της Αβάνας το 1947. Η υλοποίηση αυτού του οργανισμού δεν πραγματοποιήθηκε εξαιτίας του ότι το αμερικανικό κογκρέσο δεν επικύρωσε τον καταστατικό χάρτη του. Αυτό το οποίο ωστόσο διατηρήθηκε ήταν το κείμενο που αφορούσε τη μείωση των δασμών. Η γενική συμφωνία δασμών και εμπορίου αποτέλεσε το ρυθμιστικό κείμενο μείωσης των δασμών, το οποίο έχει ισχύ έως και σήμερα εμπλουτισμένο βέβαια με νέες ρυθμίσεις στα πλαίσια του ΠΟΕ.

Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο διαμορφώνεται μία νέα εμπορική πραγματικότητα, η οποία ήταν αποτέλεσμα της σύγκρουσης βρετανών και αμερικανών διαπραγματευτών στην διάσκεψη του Bretton Woods το 1944 . Αυτή τη χρονική περίοδο η αμερικανική βιομηχανία λόγω της υπεροχής της ήθελε να εκμεταλλευτεί το γεγονός (της υπεροχής) με άνοιγμα των ξένων αγορών. Οι Βρετανοί από την πλευρά τους δίσταζαν, καθώς μία τέτοια προοπτική δημιουργούσε ανησυχίες κυρίως για την εγχώρια οικονομική αυτονομία τους.⁶⁹

Η ΓΣΔΕ αποτέλεσε ένα κείμενο θέσεων που εξέφραζε τη μεταπολεμική, οικονομική και πολιτική πραγματικότητα. Μετά το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο παρατηρείται ραγδαία άνοδος των εμπορικών συναλλαγών , κάτι το οποίο έρχεται ως αποτέλεσμα του περιβάλλοντος οικονομικής και πολιτικής σταθερότητας , και δείχνει την πρόθεση των κρατών για διαμόρφωση εμπορικών σχέσεων εξαιτίας του ότι διέβλεπαν σε αμοιβαία οικονομικά συμφέροντα . Κύριο ρόλο στα παραπάνω αποτέλεσαν οι εμπορικές διαπραγματεύσεις που έγιναν υπό την αιγίδα της γενικής συμφωνίας δασμών και εμπορίου .

Η βασική αρχή της γενικής συμφωνίας δασμών και εμπορίου ήταν η φιλελευθεροποίηση διεθνούς εμπορικού καθεστώτος, η οποία περιλάμβανε αφενός μείωση δασμών και αφετέρου τον περιορισμό των μη δασμολογικών εμποδίων. Σε ισχύ βρισκόταν και η αρχή της γενικής αμοιβαιότητας , βάσει της οποίας όταν μία χώρα μειώνει τους δασμούς έναντι των εξαγωγών μίας άλλης χώρας , η δεύτερη οφείλει ως αντάλλαγμα την παροχή ισάξιων οφελών . Παράλληλα το μεταπολεμικό εμπορικό καθεστώς βασίστηκε στην αρχή της μη διάκρισης, η οποία με τη σειρά της στηρίζεται, στην αρχή του μάλλον ευνοουμένου κράτους.

---

⁶⁹ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάρηση, Αθήνα 2012

Σύμφωνα με την τελευταία, οποιαδήποτε παραχώρηση δοθεί σε ένα μέλος πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα . Το μεταπολεμικό διεθνές εμπορικό καθεστώς καθορίστηκε και από την αρχή του πολυμερισμού . Τα κράτη αποδεχόμενα την δέσμευση για την ανάπτυξη πολυμερούς συνεργασίας, οδηγούνται σε ανάπτυξη κανόνων για περισσότερες φιλελευθεροποιητικές και εμπορικές συναλλαγές. Για πρώτη φορά μέσω της ΓΣΔΕ, οριοθετούνται κριτήρια για την επίλυση των διαφορών μεταξύ των κρατών σε θέματα που αφορούν το εμπόριο.⁷⁰

Όπως αποδείχτηκε στην πραγματικότητα εκ των υστέρων, τα βήματα στα οποία προχώρησε η ΓΣΔΕ δεν ήταν αρκετά έτσι ώστε να οδηγηθεί σε φιλελευθεροποίηση του εμπορίου. Πραγματοποιήθηκαν όμως σημαντικά βήματα όσον αφορά την φιλελευθεροποίηση του μεταποιητικού εμπορίου χωρίς ωστόσο να παρατηρείται το ίδιο στο γεωργικό τομέα . Για παράδειγμα, το 1947 όταν δηλαδή πραγματοποιήθηκε ο πρώτος γύρος διαπραγματεύσεων της ΓΣΔΕ , ο μέσος δασμός για τα μεταποιητικά προϊόντα ήταν περίπου 40%. Μετά το τέλος του γύρου Kennedy, οι δασμοί για τα μεταποιητικά προϊόντα είχαν περιοριστεί κατά περίπου 10%. Τα μεταποιητικά προϊόντα απαιτούν εξειδίκευση στη διαδικασία παραγωγής.

Έτσι λοιπόν οι ανεπτυγμένες χώρες έχοντας συγκριτικό πλεονέκτημα στην εκβιομηχάνιση υιοθέτησαν τη φιλελευθεροποίηση του εμπορίου στα μεταποιητικά προϊόντα , καθώς με αυτό τον τρόπο εξασφάλιζαν τη διατήρηση της κυρίαρχης θέσης στο συγκεκριμένο τομέα . Αντίθετα τα προϊόντα αγροτικής παραγωγής είναι χαμηλής εξειδίκευσης . Οι αναπτυσσόμενες χώρες διατηρούν συγκριτικό πλεονέκτημα εξαιτίας του ότι διαθέτουν φθηνότερο εργατικό δυναμικό στην παραγωγή αγροτικών

---

⁷⁰ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

προϊόντων χαμηλής εξειδίκευσης . Επομένως η φιλελευθεροποίηση του αγροτικού τομέα θα ήταν εις βάρος του αγροτικού πληθυσμού των ανεπτυγμένων χωρών, γεγονός το οποίο ώθησε τα αναπτυγμένα κράτη να πιέσουν για τη μη προώθησή της στο συγκεκριμένο τομέα . Αξιοποιώντας την ισχύ τους τα αναπτυγμένα κράτη επιδίωξαν την εξασφάλιση των συμφερόντων τους . Το κράτος φαίνεται να αποτελεί τον κυρίαρχο παράγοντα διαμόρφωσης του εμπορικού καθεστώτος στα πλαίσια της ΓΣΔΕ.⁷¹

Δεδομένου των ευνοϊκών συνθηκών που επικρατούσαν το 1960 η ΓΣΔΕ αντιλαμβανόταν αισιόδοξα την εφαρμογή πολιτικών όπως και τις προοπτικές ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου . Οι συνθήκες ωστόσο που επικρατούσαν στη διεθνή οικονομία άλλαξαν μετά το 1970 . Τρανό παράδειγμα των οποίων αποτελούν οι πετρελαϊκές κρίσεις και η κατάρρευση του συστήματος σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών . Αυτές οι αλλαγές στο παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον δημιουργούν μια γενική ανησυχία για το μέλλον της παγκόσμιας οικονομίας και γι' αυτό το λόγο εφαρμόζονται πολιτικές προστατευτισμού από τα έθνη-κράτη προκειμένου να εξασφαλιστούν τα συμφέροντα του καθενός .

Η αβεβαιότητα στο διεθνές εμπόριο διαφαίνεται και από τη διάρκεια των διεθνών εμπορικών διαπραγματεύσεων κατά την περίοδο του 1960 και του 1970, σε σύγκριση με προηγούμενες φορές. Περιορισμένες ήταν οι δυνατότητες λύσεων και εξεύρεσης συνεργασιών, ως συνέπεια των εθνικών προστατευτικών εμπορικών πολιτικών. Η δεκαετία του 1970 αποτελεί για τη ΓΣΔΕ, περίοδο δραστικού περιορισμού της δυναμικής της και παράλληλα περίοδο ανόδου των πολιτικών εμπορικού προστατευτισμού που ονομάστηκε νέος προστατευτισμός. Ο τελευταίος

---

⁷¹ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

περιλάμβανε πολιτικές όπως η προσφυγή σε δασμούς αντιντάμπινγκ και αντισταθμητικούς δασμούς καθώς και εισαγωγή τεχνικών προτύπων που έχουν ως στόχο τον περιορισμό της διαφάνειας των εμπορικών συναλλαγών. Τη δεκαετία του 1970 σημειώθηκαν δύο πετρελαϊκές κρίσεις με διεθνές αντίκτυπο, ενώ τα κράτη επέλεξαν προστατευτισμό προκειμένου να διατηρήσουν ή και να ενισχύσουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των εξαγωγικών τους προϊόντων.⁷²

Η ΓΣΔΕ καταληκτικά, μπορούμε να επισημάνουμε πως παρά τις αδυναμίες και τις περιορισμένες της δυνατότητες δημιούργησε προϋποθέσεις για τον καθορισμό των εμπορικών κανόνων, την άρση των εμπορικών φραγμών, πράγματα τα οποία αποτελούσαν ισχυρά εμπόδια για το άνοιγμα στις αγορές. Η ΓΣΔΕ υπερέρασε το δόγμα που υποστήριζε πως η αύξηση των εξαγωγών είναι θετική, ενώ η αύξηση των εισαγωγών αρνητική για μια οικονομία. Το ουσιαστικότερο ήταν η δημιουργία μιας ισχυρά αλληλοεξαρτώμενης διεθνούς οικονομίας με έναν τρόπο που η τάση του ήταν πλέον μη αναστρέψιμη.

4.2 Από τη γενική συμφωνία δασμών και εμπορίου στον παγκόσμιο οργανισμό εμπορίου

Ο παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου ο οποίος διαδέχθηκε την ΓΣΔΕ, ήταν αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων που κράτησαν από το 1986 για αρκετά χρόνια, ο οποίος δημιουργήθηκε τον Ιανουάριο του 1995 , με έδρα τη Γενεύη. Βασική του επιδίωξη ήταν η κατάρριψη κάθε εμποδίου που υφίστανται στη διεθνή ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών . Ο ΠΟΕ αποτελεί τον κύριο φορέα προώθησης των διεθνών εμπορικών συναλλαγών · πρόκειται για ένα διεθνές φόρουμ, στο οποίο ύστερα από

---

⁷² Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

αρκετές συζητήσεις, αναλύσεις και διαπραγματεύσεις, αποφασίζεται η άρση περιορισμών στο διεθνές εμπόριο . Βοηθά στην εξασφάλιση και διατήρηση ορισμένων κανόνων, που υπάρχουν στο καταστατικό χάρτη , και κάθε μέλος του ΠΟΕ οφείλει να ακολουθεί για την καλύτερη πραγμάτωση του διεθνούς εμπορίου. Ενώ τέλος, αποτελεί ένα δικαστήριο που επιλύει διαφορές ανάμεσα σε εμπορικούς εταίρους που διαφωνούν κατά τις εμπορικές συναλλαγές τους.⁷³

Σήμερα τα μέλη του ΠΟΕ αριθμούν τα 153 , τη στιγμή που ο πρώτος γύρος εμπορικών διαπραγματεύσεων που πραγματοποιήθηκε το 1947 έγινε με τη συμμετοχή 23 κρατών . Η αύξηση αυτή υποδεικνύει την ισχύ του οργανισμού και την επιθυμία των κρατών-μελών να συμμετέχουν σε έναν διεθνή οργανισμό που εξυπηρετεί έγκυρα και άμεσα τα εθνικά τους συμφέροντα. Χαρακτηριστικό της δυναμικής του ΠΟΕ αποτελεί η προσχώρηση της Κίνας σε αυτόν στις 11 Δεκεμβρίου του 2001 . Καταλαβαίνουμε λοιπόν από το παραπάνω παράδειγμα, ότι όσο ισχυρή και αναπτυσσόμενη και αν είναι μια χώρα, επιδιώκει τη συμμετοχή της στο διεθνές σύστημα εμπορικών κανόνων καθώς ο ΠΟΕ αποτελεί αξιόλογο παράγοντα διευκόλυνσης του διεθνούς εμπορίου. Ο ΠΟΕ έδωσε νέο νόημα στην φιλελευθεροποίηση του εμπορίου καθώς υιοθέτησε βασικές αρχές που καθόρισαν το εμπόριο την περίοδο ύπαρξης της ΓΣΔΕ.

Συγκριτικά, με την ΓΣΔΕ ο ΠΟΕ έδωσε ώθηση σε τρεις διαστάσεις του διεθνούς εμπορίου . Πρώτον, ενίσχυσε τη δυνατότητα μετάβασης της φιλελευθεροποίησης του εμπορίου από δασμολογικές παραχωρήσεις σε συζητήσεις που αναφέρονται στις εγχώριες πολιτικές και τις θεσμικές πρακτικές και ρυθμίσεις . Δεύτερον , διεύρυνε τις διαπραγματεύσεις σε

---

⁷³ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

ζητήματα πολιτικής αναφοράς σχετικά με τον ανταγωνισμό . Τρίτον ενίσχυσε την εναρμόνιση των πολιτικών, όπως οι επιδοτήσεις και τα σχετιζόμενα με το εμπόριο επενδυτικά μέτρα και υπηρεσίες .

Ο γεωργικός τομέας αποτελεί σημείο τριβής ανάμεσα στις ανεπτυγμένες και τις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως και την περίοδο ισχύς της ΓΣΔΕ . Πολλές από τις αναπτυσσόμενες χώρες δεν διαθέτουν την απαιτούμενη ισχύ στη διεθνή οικονομία έτσι δεν μπορούν να επηρεάσουν αποτελεσματικά τις αποφάσεις του ΠΟΕ . Ωστόσο ορισμένες εκκολαπτόμενες οικονομίες με γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης και ισχυρή επίδραση στο διεθνές εμπόριο προσδοκούν να ασκήσουν πιέσεις για φιλελευθεροποίηση του αγροτικού τομέα. Τέτοιες χώρες είναι η Βραζιλία , η Ρωσία, η Ινδία , και η Κίνα · χώρες με κοινά χαρακτηριστικά και ίσως κοινά συμφέροντα στον τομέα της διεθνούς οικονομίας .⁷⁴

Βάσει στατιστικών οι παραπάνω χώρες, μαζί με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία , αποτελούν τις ισχυρότερες αναπτυγμένες οικονομίες από το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου έως και σήμερα . Ενώ η Γερμανία και η Γαλλία αντιπροσωπεύουν τις πιο ισχυρές οικονομίες της ευρωπαϊκής ένωσης. Η αγροτική λοιπόν παραγωγή συμβάλλει καθοριστικά όπως διαπιστώνεται στις οικονομίες των αναπτυσσόμενων χωρών , ενώ η φιλελευθεροποίησή της συμβάλλει στην αύξηση του ΑΕΠ εφόσον αυξάνονται οι εξαγωγές και βελτιώνεται το εμπορικό τους ισοζύγιο . Αντίθετα, οι υπό μελέτη αναπτυγμένες χώρες δεν στηρίζονται τόσο πολύ στην αγροτική παραγωγή . Η στάση τους αυτή έχει δύο συνέπειες:

---

⁷⁴ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

A) προστατεύει το εισόδημα του αγροτικού πληθυσμού των χωρών αυτών και περιορίζει το εμπορικό έλλειμμα τους έναντι των αναπτυσσόμενων χωρών στα αγροτικά προϊόντα,

B) Η διατήρηση των εμπορικών φραγμών αυξάνει την υπερβάλλουσα προσφορά των αγροτικών προϊόντων, μειώνοντας τις τιμές τους και περιορίζοντας τη δυνατότητα να επενδύσουν ξανά στο συγκεκριμένο τομέα προκειμένου να ενισχυθεί στις αναπτυσσόμενες χώρες η εξειδίκευση στη διαδικασία παραγωγής με νέες τεχνικές .

Οι προηγμένες οικονομίες θέτουν χαμηλότερα ποσοστά δασμών σε μη αγροτικά προϊόντα, σε σχέση με τις αναπτυσσόμενες που ως βασικό τους στόχο έχουν την προστασία των βιομηχανιών τους που βρίσκονται στα πρώτα στάδια ανάπτυξης. Επιπλέον οι πολυεθνικές επιχειρήσεις είναι αρκετά αξιόλογες όσον αφορά τη διαμόρφωση του διεθνούς εμπορίου και το ρόλο τους μέσα σε αυτό, καθώς οι περισσότερες από αυτές δραστηριοποιούνται στην παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων και προέρχονται από ανεπτυγμένες χώρες.⁷⁵

Συμπερασματικά, οι ανεπτυγμένες χώρες θέτουν χαμηλούς δασμούς στα βιομηχανικά προϊόντα καθώς αυτές είναι που παράγουν τις μεγαλύτερες ποσότητες και έτσι δεν κινδυνεύουν από την εισαγωγή παρόμοιων ειδών . Τα κράτη διαδραματίζουν βασικό παράγοντα στην εξέλιξη και διαμόρφωση του διεθνούς εμπορίου. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις ακολουθούν τα εθνικά συμφέροντα του κράτους από το οποίο προέρχονται και ο ΠΟΕ με τη σειρά του ακολουθεί τις επιδιώξεις των ισχυρών κρατών. Διαφαίνεται επομένως ένας ισχυρός δεσμός αλληλεξάρτησης ανάμεσα στα παραπάνω, με τα κράτη να

---

⁷⁵ Παντελής Σκλιάς, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

διαδραματίζουν το κυρίαρχο ρόλο. Τα κράτη επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των εθνικών τους συμφερόντων στο διεθνές εμπόριο , μέσα από τη συμμετοχή τους στον παγκόσμιο οργανισμό εμπορίου . Η παραπάνω αλληλεξάρτηση της διεθνούς οικονομίας οδηγεί το κράτος σε ανάπτυξη πολιτικών συνεργασίας με τους προσδιοριστικούς παράγοντες του διεθνούς οικονομικού και πολιτικού περιβάλλοντος , σύμφωνα με το αναλυτικό πλαίσιο της σύνθετης πολιτικής οικονομίας .⁷⁶

Οι συναλλαγές αυξάνονται και το κράτος εξυπηρετεί αποτελεσματικότερα τα εθνικά τους συμφέροντα συμπορευόμενο με τις δυνάμεις της αγοράς , τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και τους διεθνείς οργανισμούς . Το διεθνές οικονομικό και πολιτικό σύστημα χαρακτηρίζεται από τάξη, καθώς υπάρχει ισχυρή αλληλεξάρτηση μεταξύ των προσδιοριστικών παραγόντων του οικονομικού και πολιτικού πλαισίου. Αυτές οι αλληλεξαρτήσεις, σύμφωνα με το αναλυτικό πλαίσιο της σύνθετης πολιτικής οικονομίας , επιβάλλουν στο κράτος τη λειτουργία του εντός του πλαισίου του διεθνούς οικονομικού και πολιτικού περιβάλλοντος επιδιώκοντας την άμεση και εγκυρότερη εξυπηρέτηση των συμφερόντων του.

4.3 Διεθνής οικονομική κρίση και διεθνές εμπόριο.

Η διεθνής οικονομική κρίση που εκδηλώθηκε το 2007 επηρέασε το διεθνές εμπόριο και τη στάση των κρατών. Για τον λόγο αυτό η διεθνής οικονομική κρίση ώθησε κάποιες χώρες στην αύξηση των δασμών τους, ειδικότερα σε προϊόντα του πρωτογενούς τομέα, που είχαν αναπτύξει ανοδική πορεία πριν την εκδήλωση της κρίσης. Η ΕΕ καθιέρωσε ξανά δασμούς τον Οκτώβριο του 2008 στα δημητριακά, τους οποίους είχε

---

⁷⁶ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

νωρίτερα, τον Ιανουάριο, του ίδιου χρόνου καταργήσει. Η Βραζιλία εισήγαγε δασμούς που έφταναν το 14% σε προϊόντα χάλυβα και σιδήρου.

Διαφαίνεται ότι ως συνέπεια της διεθνούς οικονομικής κρίσης, τα κράτη ακολούθησαν πολιτικές που είχαν ακολουθήσει στο παρελθόν σε περιόδους ύφεσης της οικονομίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επέβαλε δασμούς σε προϊόντα αγροτικά, έχοντας σκοπό να στηρίξει τον αγροτικό πληθυσμό και να περιορίσει το εμπορικό έλλειμμα με τις αναπτυσσόμενες χώρες . Την ίδια χρονική περίοδο η Βραζιλία ως αναπτυσσόμενη οικονομία επέβαλε δασμούς σε βιομηχανικά προϊόντα προσπαθώντας να στηρίξει την εγχώρια βιομηχανία της. Οι επιδιώξεις των κρατών καθορίζονται από τις επικρατούσες συνθήκες της διεθνούς οικονομίας . Τα κράτη προωθούν την φιλελευθεροποίηση σε περιπτώσεις που διακρίνουν ότι έτσι θα βελτιωθεί το εμπορικό τους ισοζύγιο.⁷⁷

Οι ΗΠΑ τον Φεβρουάριο του 2009 θέσπισαν την πράξη ανάκαμψης και επανεπένδυσης, η οποία περιελάμβανε και τη ρήτρα " αγόρασε αμερικανικά", που ορίζει ότι τα αμερικανικά προϊόντα σιδήρου και χάλυβα πρέπει να χρησιμοποιούνται στις δημόσιες υπό κατασκευή υποδομές. Αυτό προξένησε την ανησυχία ισχυρών εμπορικών εταιρών των Ηνωμένων Πολιτειών όπως ήταν η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ιαπωνία και ο Καναδάς. Φαίνεται λοιπόν από το παραπάνω παράδειγμα, ότι τα μικρά κράτη έχουν την ικανότητα να επιδιώκουν πολιτικές που προστατεύουν και διατηρούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των οικονομιών τους.⁷⁸

---

⁷⁷ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

⁷⁸ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

Βάσει ερευνών τόσο οι αναπτυγμένες όσο και οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν αναπτύξει έναν ανοδικό βαθμό ενσωμάτωσης στο διεθνές εμπόριο καθώς οι εμπορικές συναλλαγές αντιστοιχούν σε μεγάλο μέρος του συνολικού ΑΕΠ τους. Ως συνέπεια της αυξητικής αυτής τάσης, παρουσιάζεται η ανάπτυξη υψηλού βαθμού αλληλεξάρτησης μεταξύ τους, κάτι που χαρακτηρίζει την παγκόσμια οικονομία. Η υιοθέτηση πολιτικών προστατευτισμού ενδυναμώνει τον δισταγμό των αναπτυσσόμενων κρατών για την ενίσχυση της φιλελευθεροποίησης της παγκόσμιας οικονομίας.

Εν κατακλείδι, η διεθνής οικονομική κρίση είχε δύο επιδράσεις στο διεθνές εμπόριο: πρώτον, προώθησε πολιτικές προστατευτισμού τόσο από ανεπτυγμένες όσο και από αναπτυσσόμενες χώρες (γεγονός που επιβεβαιώνει ότι τα έθνη κράτη είναι σε θέση να ενισχύσουν τις εθνικές τους οικονομίες εις βάρος του διεθνούς εμπορίου σε περιόδους ύφεσης), και δεύτερον, υπογραμμίζεται ο έντονος βαθμός αλληλεξάρτησης αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών και των οικονομιών τους ως καθοριστικός παράγοντας της παγκόσμιας οικονομίας.⁷⁹

---

⁷⁹ Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το στοιχείο που πρέπει να αναδείξουμε είναι η σημασία των κοινωνικών δυνάμεων για τη διαμόρφωση της σύγχρονης παγκόσμιας διακυβέρνησης. Αυτές οι κοινωνικές δυνάμεις αναδεικνύονται ως οι κύριοι διαμορφωτές των οικονομικών και πολιτικών καταστάσεων. Κανείς φυσικά δεν απορρίπτει τη σημασία παραδοσιακών παικτών στο διεθνές σύστημα όπως το έθνος-κράτος και την αγορά. Εκείνο όμως που είναι κοινή πεποίθηση των συγγραφέων είναι ότι αυτοί οι παίκτες αλληλεξαρτώνται όλο και πιο πολύ και σε συνδυασμό με νέους παίκτες που προστίθενται, διαμορφώνεται ένα καινούργιο τοπίο στην παγκόσμια διακυβέρνηση.

Καταλήγοντας, το στοιχείο που θα πρέπει να κρατήσουμε είναι να μην μελετάμε τους διαμορφωτές της παγκόσμιας διακυβέρνησης απομονωμένα αλλά μέσα από τη λογική της σύνθεσης να επιζητούμε το μοντέλο της αποτελεσματικότερης παγκόσμιας διακυβέρνησης. Τέλος, το θεωρητικό πεδίο που μας δίνει τα εργαλεία για μια τέτοια ολοκληρωμένη προσέγγιση είναι η Διεθνή Πολιτική Οικονομία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, Γιώργος Μάρης, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2012

Κωνσταντίνος Χαζάκης, Παγκόσμια Οικονομική ηγεμονία ή συνεργασία, Εκδόσεις Παπάζηση, Αθήνα 2007

Παντελής Σκλίας, Σπύρος Ρουκάνας, , Το επίπεδο συνύπαρξης ανάμεσα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και την αγορά, Άρθρο Αθήνα Σεπτέμβριος 2005

Jean-Claude Trichet, Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στο συμβούλιο εξωτερικών υποθέσεων, Νέα Υόρκη 26 Απριλίου 2010.

INTEPNET

www.europarl.europa.eu/atyourservice

www.wikipedia.gr